

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Навчально-науковий юридичний інститут
Кафедра трудового, екологічного та аграрного права

Н. Р. КОБЕЦЬКА

ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО УКРАЇНИ: МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ І ЗАВДАННЯ

для самостійної роботи

**студентів заочної форми навчання
ОП «Право» спеціальності 081: Право**

УДК 349.6(477)(075.8)

К55

*Рекомендовано до видання вченою радою Навчально-наукового юридичного інституту
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
(протокол № 2 від 3 листопада 2022 року)*

Рецензенти:

Мироненко І. В., доктор юрид. наук, доцент, професор кафедри цивільного права Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника;

Данилюк Л. Р., кандидат юрид. наук, доцент, кафедри трудового, екологічного та аграрного права Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Кобецька Н. Р.

К55 Екологічне право України : методичні вказівки і завдання для самостійної роботи студентів заочної форми навчання ОП «Право» спеціальності 081 : Право. Електронне видання. Івано-Франківськ : Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2022. 45 с.

Методичні рекомендації розроблені на основі освітньої програми Право для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та робочої програми навчальної дисципліни Екологічне право України. Вони є складовою методичного супроводу самостійної роботи студентів заочної форми з навчальної дисципліни Екологічне право України. Посібник є доповненням до методичної розробки «Кобецька Н. Р. Екологічне право України : навчально-методичний посібник для забезпечення самостійної роботи студентів ОП Право спеціальності 081 Право. Електронне видання. Івано-Франківськ, 2022». Метою видання є сприяння організації самостійної роботи студентів при вивченні Екологічного права України. В посібник включені варіанти домашніх контрольних робіт, які виконуються в рамках самостійної роботи студентів заочної форми навчання, та методичні поради до їх виконання. Він також містить програмові вимоги для підготовки до екзамену та тестові завдання для самоперевірки знань.

Методична розробка призначена для студентів, аспірантів, викладачів.

УДК 349.6(477)(075.8)

ЗМІСТ

Передмова.....	4
Методичні рекомендації для підготовки домашніх контрольних робіт.....	5
Варіанти домашніх контрольних робіт.....	9
Програмові вимоги для підготовки до здачі екзамену.....	25
Тестові завдання для самоперевірки знань.....	30

ПЕРЕДМОВА

Екологічне право України є важливою складовою освіти студентів правничих закладів вищої освіти. Вивчення відповідної навчальної дисципліни сприяє становленню сучасного правника як фахівця, якій, за умов складних відносин, що виникають між державою, органами місцевого самоврядування, фізичними і юридичними особами з приводу приналежності, використання, відтворення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки, охорони навколишнього природного середовища, може забезпечити режим законності щодо сталого розвитку, прав та інтересів відповідних суб'єктів.

Завданням навчальної дисципліни передусім є опанування студентами необхідними теоретичними положеннями, засвоєння сутності еколого-правових категорій та понять, еколого-правових інститутів.

При вивченні екологічного права України студентами заочної форми навчання використовуються такі форми навчальної роботи: лекції, семінарські заняття, консультації, написання і перевірка домашніх контрольних робіт, самостійна робота студентів. Враховуючи специфіку навчання на заочній формі, самостійна робота студента займає основне місце. Особливість самостійної роботи полягає в необхідності самостійного, творчого пошуку та аналізу інформації на відміну від порівняльно-пасивного її сприйняття на лекційних заняттях. Під час самостійної роботи з навчальною, науковою та нормативною літературою студент збагачує свої знання, фактично створюючи власну систему знань за певною темою.

Самостійна робота студента заочної форми навчання включає:

- опрацювання лекційного матеріалу і рекомендованої літератури;
- пошук (підбір) і огляд літератури та електронних джерел інформації з індивідуально заданої проблеми навчального курсу (зокрема, при підготовці курсових робіт);
- виконання домашніх контрольних робіт;
- вивчення матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання;
- підготовка до практичних (семінарських) занять;
- систематизація вивченого матеріалу перед семестровим екзаменом.

Контроль за самостійною роботою студентів заочної форми може здійснюватися викладачем у таких формах:

- поточний контроль засвоєння знань на основі оцінки усної відповіді на питання, повідомлення, доповіді тощо (на практичних або семінарських заняттях);
- контроль виконання письмових домашніх завдань;
- перевірка конспекту, виконаного з тем, що вивчалася самостійно;
- тестування;
- підсумкове оцінювання знань програмового матеріалу – екзамен.

У даному навчально-методичному посібнику представлені завдання для самостійної підготовки та перевірки знань. Він включає варіанти домашніх контрольних робіт, програмові вимоги для підготовки до екзамену та тести для самостійної перевірки знань. Зміст програмового матеріалу у вигляді опорних конспектів, перелік рекомендованої літератури та нормативно-правових актів міститься в навчальному посібнику «Кобецька Н. Р. Екологічне право України: навчально-методичний посібник для забезпечення самостійної роботи студентів ОП «Право» спеціальності 081: Право. Електронне видання. Івано-Франківськ, 2022», який є основою для підготовки і вивчення студентами заочної форми навчальної дисципліни Екологічне право України.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДОМАШНІХ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Зважаючи на особливості заочної форми навчання, невеликий обсяг аудиторних занять, передбачених навчальним планом, та необхідності системного навчання в міжсесійний період, відповідно до навчального плану Навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника з навчальної дисципліни «Екологічне право України» визначені як обов'язкові письмові домашні контрольні роботи, які виконуються в міжсесійний період та є обов'язковою складовою оцінки знань студентів з відповідної навчальної дисципліни.

Представлені нижче варіанти завдань для домашніх контрольних робіт розроблені відповідно до програми навчальної дисципліни «Екологічне право України». Вони з максимальною можливістю охоплюють різні теми Загальної та Особливої частини курсу. Завдання розроблені з використанням різних способів перевірки знань. Їх виконання передбачає і просте відтворення, компіляцію нормативного та теоретичного матеріалу (при викладенні теоретичного завдання), і системне опрацювання нормативно-правових актів (при складанні тестових завдань), і аналіз правозастосовчої практики та юридичну кваліфікацію відносин (при аналізі судового рішення та формулюванні задач).

Кожен студент відповідної навчальної групи виконує домашню контрольну роботу за індивідуальним варіантом відповідно до порядкового номера цього студента за списком в навчальних журналах академгрупи (виконана контрольна робота не свого варіанту не зараховується).

Всі завдання виконуються **в друкованому вигляді** (документ у форматах Word, PDF, формат А-4, шрифт Times New Roman 14, міжрядковий інтервал 1,5) з обов'язковим зазначенням прізвища та ініціалів студента, номера групи та номера варіанту. Виконані контрольні роботи повинні бути надіслані на навчальну платформу Google classroom для перевірки до початку заліково-екзаменаційної сесії.

Максимальна оцінка роботи – 30 балів.

Варіанти завдань для домашньої контрольної роботи включають наступні **типи завдань**:

- *теоретичне завдання*, виконання якого передбачає системний аналіз нормативно-правових актів, наукових джерел та формулювання відповіді на поставлене питання (обсяг – не більше 3 сторінок); після тексту відповіді **обов'язково** слід навести перелік використаних джерел, оформлених відповідно до загальноприйнятих вимог бібліографічного опису літератури (вимоги оформлення як до списку джерел курсової роботи); **максимальна оцінка завдання – 5 балів**;

- *5 тестових завдань закритого типу з одною правильною відповіддю*, які містять положення, закріплені в нормативно-правових актах, та передбачають у процесі їх виконання безпосередню роботу з текстами відповідних законодавчих актів; виконання передбачає письмове написання тесту та відзначенням (напівжирним шрифтом, підкресленням чи кольором) правильного варіанту відповіді і **обов'язкове** зазначення джерела, що підтверджує правильну відповідь; **кожен правильно виконаний тест оцінюється в 2 бали – в сукупності максимально 10 балів**;

Зразок виконання завдання

Території та об'єкти природно-заповідного фонду можуть використовуватися: 1) у науково-дослідних цілях; 2) у природоохоронних цілях; 3) у рекреаційних цілях; **4) у всіх названих цілях.** (ч. 1 ст. 9 Закону України «Про природно-заповідний фонд України»)

- *формулювання та розв'язання практичної задачі на підставі аналізу конкретного судового рішення*; виконання завдання включає:

- 1) пошук судового рішення, що відповідає предмету екологічного права, в Реєстрі (**реєстр судових рішень – електронний ресурс: <https://revestr.court.gov.ua/>**),

- 2) формулювання на його основі задачі;
- 3) її розв'язання з посиланням на конкретні статті нормативно-правових актів (вирішення не обов'язково має збігатися з позицією судових інстанцій).

Максимальна оцінка завдання – 15 балів.

Зразок виконання завдання

1. Рішення суду – <http://revestr.court.gov.ua/Review/27360807>

ВИЩИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД УКРАЇНИ

У Х В А Л А

І М Е Н Е М   У К Р А Ї Н И

«30» жовтня 2012 р.

м. Київ

К/9991/45956/12

Колегія суддів Вищого адміністративного суду України у складі:

головуючого
суддів:

Донця О.Є.,
Логвиненка А.О.,
Мороза В.Ф.,

розглянувши в попередньому судовому засіданні касаційну скаргу Державної служби геології та надр України на постанову Київського апеляційного адміністративного суду від 14.06.2012 року у справі за позовом Малого колективного підприємства «Ажур» до Державної служби геології та надр України про визнання протиправним та скасування наказу від 19.09.2011 року № 76,

в с т а н о в и л а:

У листопаді 2011 Малі колективне підприємство «Ажур» звернулося до окружного адміністративного суду м. Києва з позовом до Державної служби геології та надр України про визнання протиправним та скасування наказу від 19.09.2011 року № 76.

Постановою окружного адміністративного суду м. Києва від 11.04.2012 року у задоволенні позовних вимог Малому колективному підприємству «Ажур» було відмовлено.

Постановою Київського апеляційного адміністративного суду від 14.06.2012 року апеляційну скаргу Малого колективного підприємства «Ажур» було задоволено. Постанову окружного адміністративного суду від 11.04.2012 року скасовано та ухвалено нову постанову, якою позовні вимоги Малого колективного підприємства «Ажур» задоволено. Визнано протиправним та скасовано наказ Державної служби геології та надр України від 19.09.2011 року № 76 «Про анулювання, зупинення та поновлення дії спеціальних дозволів на користування надрами» в частині анулювання спеціального дозволу на користування надрами (реєстраційний номер 4953 від 27.03.2009 року), наданого Малому колективному підприємству «АЖУР».

У касаційній скарзі Державна служба геології та надр України, не погоджуючись з рішенням суду апеляційної інстанції, посилаючись на допущені судом порушення норм матеріального та процесуального права, просить скасувати рішення суду апеляційної інстанції та залишити в силі рішення суду першої інстанції.

Заслухавши доповідь судді-доповідача, колегія суддів вважає, що касаційна скарга Державної служби геології та надр України задоволенню не підлягає, оскільки рішення суду апеляційної інстанції постановлено з додержанням норм матеріального та процесуального права, правова оцінка обставинам у справі дана вірно, а доводи касаційної скарги є необґрунтованими і не дають підстав, які передбачені статтями 225-229 Кодексу адміністративного судочинства України для зміни чи скасування судового рішення.

Судами першої та апеляційної інстанцій встановлено, що Міністерством охорони навколишнього природного середовища України надано Малому колективному підприємству «Ажур» спеціальний дозвіл на користування надрами № 4953 від 27.03.2009 року на видобування піску Садового родовища Київської області з терміном дії 20 років.

За результатами перевірки Малого колективного підприємства «Ажур» з питань дотримання ним встановленого порядку, норм і правил ведення робіт, пов'язаних з геологічним вивченням та використанням надр, Державною організацією «Кіровська територіальна інспекція державного геологічного контролю за веденням робіт по геологічному вивченню та використанням надр» складено акт від 21.07.2011 року №145.

В ході перевірки Малого колективного підприємства «Ажур» встановлено, що протягом двох років з моменту отримання спеціального дозволу на користування надрами від 27.03.2009 року № 4953 позивачем не розпочато діяльності з розробки Садового родовища піску у Київській області.

Листом від 22.07.2011 року № 63 Позивач повідомив Державну організацію «Кіровська територіальна інспекція державного геологічного контролю за веденням робіт по геологічному вивченню та використанню надр» про свою незгоду щодо припинення його права користування надрами.

На підставі акту перевірки Державною службою геології та надр України видано наказ від 19.09.2011 № 76 «Про анулювання, зупинення та поновлення дії спеціальних дозволів на користування надрами», на підставі якого дію спеціального дозволу на користування надрами, наданого Малому колективному підприємству «Ажур», було анульовано.

Відповідно до частини 1 статті 13 Кодексу України про надра, користувачами надр можуть бути підприємства, установи, організації, громадяни України, а також іноземні юридичні особи та громадяни.

Згідно із частиною 1 статті 19 Кодексу України про надра, надра надаються у користування підприємствам, установам, організаціям і громадянам лише за наявності у них спеціального дозволу на користування ділянкою надр. Право на користування надрами засвідчується актом про надання гірничого відводу.

Частину 2 статті 24 Кодексу України про надра встановлено, що користувачі надр зобов'язані: використовувати надра відповідно до цілей, для яких їх було надано; забезпечувати повноту геологічного вивчення, раціональне, комплексне використання та охорону надр; забезпечувати безпеку людей, майна та навколишнього природного середовища; приводити земельні ділянки, порушені при користуванні надрами, в стан, придатний для подальшого їх використання у суспільному виробництві; виконувати інші вимоги щодо користування надрами, встановлені законодавством України та угодою про розподіл продукції. Права та обов'язки користувача надр виникають з моменту отримання спеціального дозволу на користування надрами, а в разі надання права користування надрами на умовах угод про розподіл продукції – з моменту набрання чинності такою угодою, якщо інше не передбачено цією угодою. Користувач надр (інвестор), який отримав спеціальний дозвіл на користування надрами та гірничий відвід або уклав угоду про розподіл продукції, має виключне право здійснювати в його межах користування надрами відповідно до цього спеціального дозволу та угоди про розподіл продукції. Будь-яка діяльність, пов'язана з користуванням надрами в межах гірничого відводу, може здійснюватися тільки за згодою користувача надр (інвестора), якому він наданий.

Підпунктом 11 пункту 23 Порядку надання спеціальних дозволів на користування надрами, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.05.2011 року № 615, передбачено, що право користування надрами припиняється Держгеонадрами безпосередньо або за поданням органів державного гірничого та санітарно-епідеміологічного нагляду, державного геологічного і екологічного контролю, органів місцевого самоврядування, органів державної податкової служби у разі, коли суб'єкт господарської діяльності протягом двох років, а щодо нафтогазоперспективних площ, родовищ нафти і газу – 180 календарних днів та газу (метану) вугільних родовищ – одного року з початку дії дозволу без поважної причини не розпочав користування надрами.

Відповідно до статті 26 Кодексу України про надра, право користування надрами припиняється у разі: 1) якщо відпала потреба у користуванні надрами; 2) закінчення встановленого строку користування надрами; 3) припинення діяльності користувачів надр, яким їх було надано у користування; 4) користування надрами з застосуванням методів і способів, що негативно впливають на стан надр, призводять до забруднення навколишнього природного середовища або шкідливих наслідків для здоров'я населення; 5) використання надр не для тієї мети, для якої їх було надано, порушення інших вимог, передбачених спеціальним дозволом на користування ділянкою надр; 6) якщо користувач без поважних причин протягом двох років, а для нафтогазоперспективних площ та родовищ нафти та газу – 180 календарних днів не приступив до користування надрами; 7) вилучення у встановленому законодавством порядку наданої у користування ділянки надр.

Право користування надрами припиняється органом, який надав надра у користування, а у випадках, передбачених пунктами 4, 5, 6 цієї статті, у разі незгоди користувачів, – у судовому порядку.

Враховуючи, що Малим колективним підприємством «Ажур», листом від 22.07.2011 року № 63 було повідомлено Державну організацію «Кіровська територіальна інспекція державного геологічного контролю за веденням робіт по геологічному вивченню та використанню надр» про свою незгоду щодо припинення його права користування надрами, колегія суддів погоджується з висновком суду апеляційної інстанції щодо скасування наказу Державної служби геології та надр України від 19.09.2011 року № 76 «Про анулювання, зупинення та поновлення дії спеціальних дозволів на користування

надрами»в частині анулювання спеціального дозволу на користування надрами (реєстраційний номер 4953 від 27.03.2009 року), наданого Малому колективному підприємству «АЖУР», оскільки його було прийнято з порушенням норм чинного законодавства, яке регулює спірні правовідносини.

Відповідно до частини 1 статті 220 Кодексу адміністративного судочинства України суд касаційної інстанції перевіряє правильність застосування судами першої та апеляційної інстанцій норм матеріального та процесуального права, правової оцінки обставин у справі і не може досліджувати докази, встановлювати та визнавати доведеними обставини, що не були встановлені в судовому рішенні, та вирішувати питання про достовірність того чи іншого доказу.

Керуючись статтями 220, 2201, 223, 224, 230, 231 Кодексу адміністративного судочинства України, колегія суддів,

у х в а л и л а:

Касаційну скаргу Державної служби геології та надр України – залишити без задоволення, а постанову Київського апеляційного адміністративного суду від 14.06.2012 року у справі за позовом Малого колективного підприємства «Ажур» до Державної служби геології та надр України про визнання протиправним та скасування наказу від 19.09.2011 року № 76 – без змін.

Ухвала оскарженню не підлягає.

Головуючий
судді:

О.Є. Донець
О. Логвиненко
В.Ф. Мороз

2. Задача.

Колективне підприємство «Ажур» отримало спеціальний дозвіл на користування надрами № 4953 від 27.03.2009 р. на видобування піску з терміном дії 20 років. Однак, у зв'язку з фінансово-економічними проблемами, підприємство не здійснювало видобування піску протягом 2 років, що підтвердили результати проведеної перевірки Територіальною інспекцією державного геологічного контролю.

Рішенням Державної служби геології та надр України від 19.09.2011 р. анульовано дію дозволу на спеціальне використання надр, наданого КП «Ажур».

КП «Ажур» оскаржило до суду рішення Дергеонадра України про анулювання спеціального дозволу, оскільки не погоджується з припиненням його права користування надрами, про що 22.07.2011 р. письмово повідомило Дергеонадра України.

Дайте правовий аналіз ситуації. Вирішіть справу.

3. Вирішення задачі.

Відповідно до п. 23 Порядку надання спеціальних дозволів на користування надрами, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.05.2011 року № 615 (текст акту чинний на момент існування спірних правовідносин) право користування надрами припиняється з підстав та у порядку, передбаченому Кодексом України про надра та Законом України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності». Одною з підстав припинення права користування надрами відповідно до п. 6 ч. 1 ст. 26 Кодексу України про надра є випадок, коли користувач без поважних причин протягом двох років, а для нафтогазоперспективних площ та родовищ нафти та газу – 180 календарних днів не приступив до користування надрами.

У випадку, який розглядається така ситуація мала місце, що документально підтверджено результатами перевірки.

Однак, крім матеріальної підстави, законодавство визначає також порядок припинення права користування надрами. Відповідно до ч. 2 ст. 26 Кодексу України про надра право користування надрами припиняється органом, який надав надра у користування, а у випадках, передбачених пунктами 4, 5, 6 цієї статті, у разі незгоди користувачів, – у судовому порядку.

Оскільки КП «Ажур» добровільно не погодилось на припинення його права користування надрами, Дергеонадра України не вправі була самостійно в безспірному порядку приймати рішення про анулювання дозволу на користування надрами і, відповідно, припинення права користування надрами, а мала б звернутись з цим питанням до суду.

Таким чином, у вказаному випадку порушений порядок припинення права користування надрами, передбачений Кодексом України про надра. Позов КП «Ажур» повинен бути задоволений.

ВАРІАНТ 1.**1. Проаналізуйте і розкрийте питання.**

Становлення екологічного права як галузі права.

2. Вирішіть тести.

1. Дозвіл на спеціальне водокористування у разі використання води водних об'єктів загальнодержавного значення видається: 1) державними органами охорони навколишнього природного середовища; 2) територіальними органами центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері розвитку водного господарства; 3) обласними радами; 4) обласними державними адміністраціями.

2. До об'єктів тваринного світу відповідно до Закону України «Про тваринний світ» належать: 1) продукти життєдіяльності диких тварин; 2) залишки викопних тварин; 3) всі види тварин; 4) всі вище перераховані об'єкти.

3. Підставами для оголошення окремої місцевості зоною надзвичайної екологічної ситуації є: 1) значне перевищення гранично допустимих норм показників якості навколишнього природного середовища; 2) виникнення реальної загрози життю та здоров'ю великої кількості людей внаслідок надмірного забруднення навколишнього природного середовища; 3) негативні зміни, що сталися в навколишньому природному середовищі на значній території і які неможливо усунути без застосування надзвичайних заходів з боку держави; 4) всі названі підстави.

4. Об'єктом екологічного податку є: 1) обсяги та викиди забруднюючих речовин, які викидаються стаціонарними джерелами; 2) обсяги та викиди забруднюючих речовин, які скидаються у водні об'єкти; 3) обсяги та класи відходів, що розміщуються у спеціальних відведених місцях; 4) всі названі об'єкти.

5. Природні об'єкти та ресурси віднесені до об'єктів: 1) виключної державної власності; 2) власності територіальних громад; 3) власності держави; 4) власності українського народу.

3. Знайдіть судові рішення, сформулюйте на його основі задачу та обґрунтуйте її вирішення.

Зразок підготовки завдання див. на с. 6-8.

ВАРІАНТ 2.**1. Проаналізуйте і розкрийте питання.**

Конституція України як базове джерело екологічного права України.

2. Вирішіть тести.

1. До лісового фонду України належать: 1) всі ліси державної власності; 2) всі ліси державної і комунальної власності; 3) ліси всіх форм власності; 4) ліси першої категорії.

2. На території водоохоронних зон забороняється: 1) використання стійких та сильнодіючих пестицидів; 2) влаштування кладовищ, звалищ; 3) скидання неочищених стічних вод, використовуючи рельєф місцевості; 4) всі названі види діяльності.

3. До об'єктів тваринного світу відповідно до Закону України «Про тваринний світ» не належать: 1) дикі тварини; 2) частини диких тварин; 3) продукти життєдіяльності диких тварин; 4) залишки викопних тварин.

4. Загальнодержавні програми охорони довкілля за поданням Кабінету Міністрів України затверджуються: 1) законом; 2) постановою Верховної Ради України; 3) розпорядженням Кабінету Міністрів України; 4) наказом Міністра захисту довкілля і природних ресурсів України.

5. Відходи, що утворюються в процесі життя і діяльності людини в житлових та нежитлових будинках – це: 1) відходи як вторинна сировина; 2) промислові відходи; 3) комунальні відходи; 4) побутові відходи.

3. Знайдіть судові рішення, сформулюйте на його основі задачу та обґрунтуйте її вирішення.

Зразок підготовки завдання див. на с. 6-8.

ВАРІАНТ 3.**1. Проаналізуйте і розкрийте питання.**

Міжнародно-правові акти в системі джерел екологічного права України.

2. Вирішіть тести.

1. Лісові землі, на яких розташовані лісові ділянки, та нелісові землі, зайняті сільсько-господарськими угіддями, водами й болотами, спорудами, комунікаціями, малопродуктивними землями тощо, які надані в установленому порядку та використовуються для потреб лісового господарства належать до: 1) земель лісогосподарського призначення; 2) земель лісового фонду; 3) земельних лісових ділянок; 4) лісових земель.

2. Не належать до спеціального водокористування: 1) пропуск води через гідровузли (крім гідроенергетичних); 2) подача води водокористувачам у маловодні регіони; 3) виконання будівельних, днопоглиблювальних і вибухових робіт; 4) всіх вище названих видів діяльності.

3. Охороні відповідно до Закону України «Про тваринний світ» підлягають: 1) об'єкти тваринного світу; 2) шляхи міграції тварин; 3) території, що є середовищем їх існування; 4) всі названі об'єкти.

4. В склад природно-заповідного фонду України не включаються: 1) національні природні парки; 2) пам'ятки природи; 3) оздоровчі зони; 4) заповідні урочища.

5. До екологічних прав громадян України належать: 1) право на екологічну освіту; 2) право на об'єднання в громадські природоохоронні формування; 3) право на здійснення загального і спеціального використання природних ресурсів; 4) всі перераховані права.

3. Знайдіть судові рішення, сформулюйте на його основі задачу та обґрунтуйте її вирішення.

Зразок підготовки завдання див. на с. 6-8.

ВАРІАНТ 4.**1. Проаналізуйте і розкрийте питання.**

Принципи екологічного права України.

2. Вирішіть тести.

1. В зміст екологічної інформації входить інформація про: 1) загрозу виникнення і причини надзвичайних екологічних ситуацій; 2) державну екологічну політику; 3) законодавство про охорону навколишнього природного середовища; 4) всі названі відомості.

2. Привнесення у водні об'єкти сторонніх предметів і матеріалів, що шкідливо впливають на стан вод визначається як: 1) забруднення вод; 2) засмічення вод; 3) виснаження вод; 4) негативний вплив на води.

3. До природних територій природно-заповідного фонду України належать: 1) регіональні ландшафтні парки; 2) дендрологічні парки; 3) зоологічні парки; 4) парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва.

4. Освоєна природна територія на землях оздоровчого призначення, що має природні лікувальні ресурси, необхідні для їх експлуатації будівлі та споруди з об'єктами інфраструктури, використовується з метою лікування, медичної реабілітації, профілактики захворювань та для рекреації і підлягає особливій охороні називається: 1) курорт; 2) ботанічний сад; 3) природний заповідник; 4) національний природний парк.

5. Функції реалізації державної політики у сфері розвитку водного господарства покладені на: 1) Державне агентство водних ресурсів України; 2) Міністерство водного господарства України; 3) Державний комітет рибного господарства України; 4) Державний комітет України по водному господарству.

3. Знайдіть судові рішення, сформулюйте на його основі задачу та обґрунтуйте її вирішення.

Зразок підготовки завдання див. на с. 5-7.

ВАРІАНТ 5.**1. Проаналізуйте і розкрийте питання.**

Екологічна складова Угоди про асоціацію України з ЄС.

2. Вирішіть тести.

1. Якої категорії лісів не існує? 1) лінійні ліси; 2) експлуатаційні ліси; 3) рекреаційно-оздоровчі ліси; 4) захисні ліси.

2. Відповідно до Закону України «Про тваринний світ» об'єкти тваринного світу в Україні можуть перебувати: 1) виключно в державній власності; 2) в державній та комунальній власності; 3) державній, комунальній та приватній власності; 4) державній, колективній та приватній власності.

3. До штучно-створених територій та об'єктів природно-заповідного фонду України належать: 1) заказники; 2) біосферні заповідники; 3) ботанічні сади; 4) заповідні урочища.

4. Діяльність, що проводиться з метою встановлення комплексу обов'язкових норм, правил, вимог до охорони атмосферного повітря від забруднення та забезпечення екологічної безпеки, – це: 1) лімітування в галузі охорони атмосферного повітря; 2) стандартизація і нормування в галузі охорони атмосферного повітря; 3) ліцензування в галузі охорони атмосферного повітря; 4) регулювання в галузі охорони атмосферного повітря.

5. В Конституції України закріплений обов'язок громадян України: 1) не заподіювати шкоду природі; 2) не порушувати екологічних прав інших суб'єктів; 3) дотримуватись вимог екологічної безпеки; 4) раціонально використовувати природні ресурси.

3. Знайдіть судове рішення, сформулюйте на його основі задачу та обґрунтуйте її вирішення.

Зразок підготовки завдання див. на с. 6-8.

ВАРІАНТ 6.**1. Проаналізуйте і розкрийте питання.**

Система об'єктів екологічного права.

2. Вирішіть тести.

1. У постійне користування ліси надаються для: 1) ведення лісового господарства; 2) для потреб мисливського господарства, культурно-оздоровчих, рекреаційних, спортивних, туристичних і освітньо-виховних цілей; 3) спеціального лісокористування; 4) для визначених в дозволі потреб.

2. До водного фонду України не входять: 1) моря; 2) річки; 3) ставки; 4) острови.

3. Для видобування корисних копалин місцевого значення на своїх земельних ділянках землевласники чи землекористувачі: 1) повинні мати дозвіл і акт гірничого відводу; 2) повинні мати тільки дозвіл; 3) повинні мати тільки акт гірничого відводу; 4) можуть здійснювати користування без дозволу та гірничого відводу.

4. Право приватної власності на об'єкти тваринного світу за наявності відповідних підстав може бути припинено: 1) в судовому порядку; 2) органами природоохоронної прокуратури; 3) за рішенням Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України; 4) за рішенням Державного агентства лісових ресурсів України.

5. Фізична або юридична особа, яка відповідно до закону «Про відходи» володіє, користується і розпоряджається відходами вважається: 1) виробником відходів; 2) користувачем відходів; 3) власником відходів; 4) зберігачем відходів.

3. Знайдіть судове рішення, сформулюйте на його основі задачу та обґрунтуйте її вирішення.

Зразок підготовки завдання див. на с. 6-8.

ВАРІАНТ 7.**1. Проаналізуйте і розкрийте питання.**

Становлення інституту екологічних прав громадян України.

2. Вирішіть тести.

1. Короткострокове тимчасове користування лісами здійснюється на підставі: 1) спеціального дозволу, що видається власником лісів, постійним лісокористувачем; 2) державного акту на право користування лісом; 3) державного акту на право тимчасового користування земельною ділянкою; 4) договору між власником і користувачем.

2. До земель водного фонду України належать землі зайняті: 1) морями, озерами, річками; 2) прибережними захисними смугами; 3) гідротехнічними спорудами; 4) всі категорії земель.

3. Території та об'єкти природно-заповідного фонду можуть використовуватися: 1) у науково-дослідних цілях; 2) у природоохоронних цілях; 3) у рекреаційних цілях; 4) у всіх названих цілях.

4. Збирання відходів окремо залежно від їх виду, характеристики та складу у спосіб, що сприятиме їх подальшому обробленню – це: 1) роздільне збирання відходів; 2) сортування відходів; 3) видалення відходів; 4) розподіл відходів.

5. Дозвіл на вивільнення генетично модифікованих організмів у відкритій системі видає: 1) Міндовкілля України; 2) МОН України; 3) територіальні органи Міндовкілля України; 4) Державна інспекція поводження з генетично модифікованими організмами України.

3. Знайдіть судові рішення, сформулюйте на його основі задачу та обґрунтуйте її вирішення.

Зразок підготовки завдання див. на с. 6-8.

ВАРІАНТ 8.**1. Проаналізуйте і розкрийте питання.**

Зміст права на безпечне довкілля.

2. Вирішіть тести.

1. Погодження дозволу на спеціальне водокористування, в разі використання водних об'єктів віднесених до категорії лікувальних, здійснюється: 1) Кабінетом Міністрів України; 2) державними органами охорони здоров'я; 3) державними органами охорони навколишнього природного середовища; 4) Державним агентством курортної справи.

2. Формами екологічного аудиту відповідно до Закону України «Про екологічний аудит» є: 1) внутрішній і зовнішній; 2) добровільний і обов'язковий; 3) державний і громадський; 4) основний і додатковий.

3. Умовами здійснення загального використання об'єктів тваринного світу є: 1) безоплатний характер; 2) спрямованість на задоволення життєво необхідних потреб; 3) відсутність вилучення об'єктів тваринного світу з природного середовища (за винятком спортивного та любительського рибальства); 4) всі названі умови.

4. Відповідно до Кримінального кодексу України до кримінальних правопорушень проти довкілля відноситься: 1) проектування чи експлуатація споруд без систем захисту довкілля; 2) невжиття заходів щодо ліквідації наслідків екологічного забруднення; 3) приховування або перекручування відомостей про екологічний стан або захворюваність населення; 4) всі названі порушення.

5. Центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра захисту довкілля та природних ресурсів та який реалізує державну політику у сфері подолання наслідків Чорнобильської катастрофи – це: 1) Державне агентство України з управління зоною відчуження; 2) Державний комітет України з подолання наслідків Чорнобильської катастрофи; 3) Державна служба України з подолання наслідків Чорнобильської катастрофи; 4) Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України.

3. Знайдіть судові рішення, сформулюйте на його основі задачу та обґрунтуйте її вирішення.

Зразок підготовки завдання див. на с. 6-8.

ВАРІАНТ 9.

1. Проаналізуйте і розкрийте питання.

Особливості захисту права на безпечне довкілля.

2. Вирішіть тести.

1. З метою одержання даних про геологічну будову надр, процеси, які відбуваються в них, виявлення і оцінки корисних копалин, вивчення закономірностей їх формування і розміщення здійснюється: 1) екологічна експертиза запасів корисних копалин; 2) геологічне дослідження корисних копалин; 3) геологічне вивчення надр; 4) аналіз будови та структури надр.

2. До загального використання об'єктів тваринного світу не належать: 1) любительське і спортивне рибальство; 2) використання корисних властивостей життєдіяльності тварин; 3) добування диких тварин з метою їх утримання і розведення в неволі; 4) використання об'єктів тваринного світу в наукових, культурно-освітніх, виховних та естетичних цілях.

3. Включення територій та об'єктів до переліку територій та об'єктів екомережі: 1) не призводить до зміни форми власності і категорії земель на відповідні земельні ділянки та інші природні ресурси; 2) призводить до зміни форми власності на них та встановлення режиму державної власності; 3) призводить до зміни цільового призначення та відповідно категорії земель; 4) передбачає вилучення їх в попередніх власників та користувачів.

4. Для забезпечення необхідного режиму охорони природних комплексів та об'єктів природних заповідників, запобігання негативному впливу господарської діяльності на прилеглих до них територіях установлюються: 1) заповідні зони; 2) буферні зони; 3) рекреаційні зони; 4) охоронні зони.

5. Орган, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері безпеки використання ядерної енергії є: 1) Міністерство екології та природних ресурсів України; 2) Державна інспекція ядерного регулювання України; 3) Державний комітет ядерної безпеки України; 4) Міністерство ядерної та радіаційної безпеки України.

3. Знайдіть судові рішення, сформулюйте на його основі задачу та обґрунтуйте її вирішення.

Зразок підготовки завдання див. на с. 6-8.

ВАРІАНТ 10.

1. Проаналізуйте і розкрийте питання.

Способи одержання екологічної інформації.

2. Вирішіть тести.

1. Без надання гірничого відводу здійснюється: 1) розробка родовищ корисних копалин місцевого значення; 2) розробка родовищ корисних копалин загальнодержавного значення; 3) розробка родовищ торфу; 4) всі названі види користування.

2. До загального використання об'єктів тваринного світу належать: 1) мисливство; 2) любительське і спортивне рибальство; 3) промислове рибальство; 4) добування морських ссавців.

3. Території навколо ключових територій екомережі, які запобігають негативному впливу господарської діяльності на суміжних територіях називаються: 1) сполучні території; 2) буферні території; 3) захисні території; 4) відновлювані території.

4. Перелік водних об'єктів, віднесених до категорії лікувальних затверджений: 1) Верховною Радою України; 2) Міністерством охорони здоров'я України; 3) Кабінетом Міністрів України; 4) Міністерством захисту довкілля та природних ресурсів України.

5. Державне агентство водних ресурсів України є: 1) центральним органом виконавчої влади, що координується через Міністра захисту довкілля та природних ресурсів України; 2) урядовим органом державного управління, який діє в складі Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України; 3) органом центральної виконавчої влади зі спеціальним статусом; 4) урядовою установою, що підпорядковується Кабінету Міністрів України.

3. Знайдіть судове рішення, сформулюйте на його основі задачу та обґрунтуйте її вирішення.

Зразок підготовки завдання див. на с. 6-8.

ВАРІАНТ 11.

1. Проаналізуйте і розкрийте питання.

Форми участі громадськості в прийнятті рішень, пов'язаних з впливом на довкілля.

2. Вирішіть тести.

1. До заготівлі другорядних лісових матеріалів не належить: 1) заготівля живиці; 2) заготівля пнів; 3) заготівля кори; 4) заготівля очерету.

2. До водних об'єктів загальнодержавного значення не відносяться: 1) водні об'єкти в межах природно-заповідного фонду загальнодержавного значення; 2) підземні води, які не можуть бути джерелом централізованого водопостачання; 3) внутрішні морські води; 4) територіальне море.

3. Якого з названих видів рентних платежів щодо природних ресурсів не існує: 1) рентна плата за користування надрами; 2) рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів; 3) рентна плата за використання атмосферного повітря; 4) рентна плата за спеціальне використання води.

4. У системі нормативів у галузі охорони атмосферного повітря відсутній такий вид нормативів як: 1) нормативи екологічної безпеки атмосферного повітря; 2) нормативи гранично допустимих скидів забруднюючих речовин стаціонарних джерел; 3) нормативи гранично допустимого впливу фізичних та біологічних факторів стаціонарних джерел; 4) технологічні нормативи допустимого викиду забруднюючих речовин.

5. Визначення екологічної інформації міститься в: 1) Конституції України; 2) Законі України «Про доступ до публічної інформації»; 3) Законі України «Про охорону навколишнього природного середовища»; 4) Законі України «Про екологічну інформацію».

3. Знайдіть судове рішення, сформулюйте на його основі задачу та обґрунтуйте її вирішення.

Зразок підготовки завдання див. на с. 6-8.

ВАРІАНТ 12.

1. Проаналізуйте і розкрийте питання.

Екологічне нормування як функція управління та правовий критерій оцінки дій суб'єктів.

2. Вирішіть тести.

1. Лісовий квиток видається на: 1) заготівлю другорядних лісових матеріалів; 2) здійснення побічних лісових користувань; 3) використання корисних властивостей лісів на умовах короткострокового тимчасового користування; 4) всі перераховані види користування.

2. Водні об'єкти, віднесені у встановленому порядку до категорії лікувальних, використовуються: 1) для задоволення питних та господарсько-побутових потреб населення; 2) виключно у лікувальних і оздоровчих цілях; 3) в оздоровчих, рекреаційних та спортивних цілях; 4) для цілей, визначених в дозволі.

3. Відповідно до Закону України «Про охорону атмосферного повітря» система заходів, пов'язаних із збереженням, поліпшенням та відновленням стану атмосферного повітря, запобіганням та зниженням рівня його забруднення та впливу на нього хімічних сполук,

фізичних та біологічних факторів визначається як: 1) охорона атмосферного повітря; 2) захист атмосферного повітря; 3) збереження атмосферного повітря; 4) відновлення стану атмосферного повітря.

4. В структурі території національного природного парку виділяють: 1) господарську зону; 2) буферну зону; 3) зону антропогенних ландшафтів; 4) всі названі зони.

5. Функції здійснення державного геологічного контролю в Україні покладені на: 1) Державний комітет України по геології і використанню надр; 2) Державну службу геології та надр України; 3) Державну геологічну службу України; 4) Державну екологічну інспекцію України.

3. Знайдіть судове рішення, сформулюйте на його основі задачу та обґрунтуйте її вирішення.

Зразок підготовки завдання див. на с. 5-7.

ВАРІАНТ 13.

1. Проаналізуйте і розкрийте питання.

Екологічна стандартизація: поняття, види, правове значення.

2. Вирішіть тести.

1. Всі ліси в Україні поділяються на: 1) дві групи; 2) чотири категорії; 3) три групи; 4) п'ять категорій.

2. До загального водокористування не належить: 1) плавання на човнах; 2) любительське і спортивне рибальство; 3) забір води з водних об'єктів із застосуванням споруд або технічних пристроїв; 4) водопій тварин.

3. Екологічний податок справляється за: (вказати неправильну відповідь) 1) погіршення якості природних ресурсів; 2) викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами; 3) скиди забруднюючих речовин у водні об'єкти; 4) розміщення відходів.

4. Оцінка впливу установок для виробництва або збагачення ядерного палива здійснюється: 1) Міндовкілля України; 2) Кабінетом Міністрів України; 3) територіальними органами Міндовкілля; 4) еколого-експертними установами, які отримали ліцензію на проведення оцінки впливу.

5. Державна екологічна інспекція України – це центральний органи виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через: 1) Міністра внутрішніх справ України; 2) Міністра захисту довкілля та природних ресурсів України; 3) Державну контрольно-ревізійну службу України; 4) Першого віце-прем'єр-міністра України.

3. Знайдіть судове рішення, сформулюйте на його основі задачу та обґрунтуйте її вирішення.

Зразок підготовки завдання див. на с. 6-8.

ВАРІАНТ 14.

1. Проаналізуйте і розкрийте питання.

Екологічна сертифікація та маркування як особливі механізми регулювання господарської діяльності.

2. Вирішіть тести.

1. Відшкодування шкоди, заподіяної незаконною рубкою лісу здійснюється: 1) в загальному цивільно-правовому порядку; 2) шляхом вилучення незаконно добутої деревини або стягнення її ринкової ціни; 3) на підставі встановлених в законодавстві такс; 4) всіма вказаними способами.

2. За загальним правилом, укладенню угоди про розподіл продукції передують проведення: 1) конкурсу; 2) аукціону; 3) торгів; 4) всього вище перерахованого.

3. Законом України «Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів» регулюється: 1) генетично-інженерна діяльність, що здійснюється у замкненій системі; 2) генетично-інженерна діяльність, що здійснюється у відкритій системі; 3) державна реєстрація ГМО; 4) всі названі види відносин.

4. Державному обліку в галузі охорони атмосферного повітря підлягають: 1) об'єкти, які справляють або можуть справити шкідливий вплив на здоров'я людей та на стан атмосферного повітря; 2) види та обсяги забруднюючих речовин, що викидаються в атмосферне повітря; 3) види і ступені впливу фізичних та біологічних факторів на стан атмосферного повітря; 4) всі вище названі елементи.

5. Виключно у власності Українського народу перебувають: 1) ботанічні сади; 3) зоологічні парки; 3) біосферні заповідники; 4) території природних заповідників.

3. Знайдіть судове рішення, сформулюйте на його основі задачу та обґрунтуйте її вирішення.

Зразок підготовки завдання див. на с. 6-8.

ВАРІАНТ 15.

1. Проаналізуйте і розкрийте питання.

Правове регулювання екологічного аудиту.

2. Вирішіть тести.

1. Ділянка лісового фонду України, виділена для ведення лісового господарства та використання лісових ресурсів без вилучення її у власника землі або землекористувача – це: 1) земельна лісова ділянка; 2) земельна ділянка лісового фонду; 3) лісова ділянка; 4) ділянка земель лісогосподарського призначення.

2. У користування на умовах оренди водні об'єкти можуть надаватися водокористувачам лише для: 1) риборозведення; 2) виконання будівельних, днопоглиблювальних і вибухових робіт; 3) видобування корисних копалин і водних рослин; 4) прокладання трубопроводів і кабелів.

3. За своїм значенням корисні копалини поділяються на: 1) загальнопоширені і не загальнопоширені; 2) місцевого і загальнодержавного значення; 3) природні і техногенні; 4) промислові і місцеві.

4. Любительське і спортивне рибальство: 1) є платним; 2) здійснюється в усіх випадках безоплатно; 3) плата стягується за понаднормовий вилов риби; 4) може здійснюватися безоплатно і при певних умовах за плату.

5. Державний фонд охорони навколишнього природного середовища створено з метою: 1) фінансування природоохоронних заходів; 2) фінансування заходів, пов'язаних з раціональним використанням природних ресурсів; 3) фінансування заходів, пов'язаних із збереженням природних ресурсів; 4) для всього вище названого.

3. Знайдіть судове рішення, сформулюйте на його основі задачу та обґрунтуйте її вирішення.

Зразок підготовки завдання див. на с. 6-8.

ВАРІАНТ 16.

1. Проаналізуйте і розкрийте питання.

Правове регулювання екологічного страхування.

2. Вирішіть тести.

1. Ділянка лісового фонду України, виділена для ведення лісового господарства та використання лісових ресурсів без вилучення її у власника землі або землекористувача – це:

1) земельна лісова ділянка; 2) земельна ділянка лісового фонду; 3) лісова ділянка; 4) ділянка земель лісгосподарського призначення.

2. Дозвіл на транзитне переміщення не зареєстрованих в Україні генетично модифікованих організмів видає: 1) Міндовкілля України; 2) МОН України; 3) територіальні органи Мінжовкілля України; 4) Державна інспекція поводження з генетично модифікованими організмами України.

3. Ділянки надр, що використовуються, так і ділянки надр, не залучені до використання, в тому числі континентального шельфу і виключної (морської) економічної зони утворюють: 1) Державний фонд надр; 2) надра України; 3) Державний фонд родовищ корисних копалин; 4) Державні запаси надр.

4. До прав Державної екологічної інспекції належать: 1) розраховувати розмір збитків, заподіяних державі внаслідок порушення природоохоронного законодавства; 2) викликати громадян для одержання пояснень у зв'язку з порушеннями ними вимог екологічного законодавства; 3) передавати до прокуратури матеріали про діяння, в яких вбачаються ознаки злочину; 4) всі названі права.

5. Дозвіл на користування надрами для видобування корисних копалин надається: 1) Міндовкілля України; 2) Державною службою з питань праці; 3) Державною службою геології та надр України; 4) Державним комітетом України по геології та використанню надр.

3. Знайдіть судове рішення, сформулюйте на його основі задачу та обґрунтуйте її вирішення.

Зразок підготовки завдання див. на с. 6-8.

ВАРІАНТ 17.

1. Проаналізуйте і розкрийте питання.

Екологічне правопорушення як підстава юридичної відповідальності.

2. Вирішіть тести.

1. Перелік водних об'єктів, віднесених до категорії лікувальних затверджений: 1) Верховною Радою України; 2) Міністерством охорони здоров'я України; 3) Кабінетом Міністрів України; 4) Міністерством екології та природних ресурсів України.

2. Вкажіть правильне твердження: 1) надра є виключною державною власністю і надаються тільки в користування; 2) надра є виключною власністю народу України і надаються тільки в користування; 3) надра є виключною власністю народу України і надаються тільки в користування на умовах оренди; 4) надра можуть перебувати в державній та комунальній власності.

3. Функціональна територія між промисловим підприємством або іншим виробничим об'єктом, що є джерелом надходження шкідливих чинників в навколишнє середовище, і найближчою житловою забудовою, яка створюється для зменшення залишкового впливу цих факторів до рівня гігієнічних нормативів з метою захисту населення від їх несприятливого впливу називається: 1) охоронною зоною; 2) захисною територією; 3) санітарно-гігієнічною зоною; 4) санітарно-захисною зоною.

4. В структурі території біосферного заповідника виділяють: 1) господарську зону; 2) зону рекреації; 3) буферну зону; 4) всі названі зони.

5. Висновок з оцінки впливу на довкілля дійсний: 1) 1 рік з дня його видачі; 2) 2 роки з дня його видачі; 3) 3 роки з дня його видачі; 4) 5 років з дня його видачі.

3. Знайдіть судове рішення, сформулюйте на його основі задачу та обґрунтуйте її вирішення.

Зразок підготовки завдання див. на с. 6-8.

ВАРІАНТ 18.**1. Проаналізуйте і розкрийте питання.**

Правове регулювання порядку фінансування природоохоронних заходів.

2. Вирішіть тести.

1. Всі ліси в Україні поділяються на: 1) дві групи; 2) чотири категорії; 3) три групи; 4) п'ять категорій.

2. Незаконне видобування корисних копалин загальнодержавного значення тягне за собою: 1) адміністративну відповідальність; 2) кримінальну відповідальність; 3) адміністративну і кримінальну відповідальність; 4) надрову відповідальність.

3. Окрема місцевість України, на якій виникла надзвичайна екологічна ситуація визначається як: 1) зона екологічного лиха; 2) зона екологічної катастрофи; 3) зона надзвичайної екологічної ситуації; 4) зона підвищеної екологічної небезпеки.

4. Природоохоронні, науково-дослідні установи міжнародного значення, що створюються з метою збереження в природному стані найбільш типових природних комплексів біосфери, здійснення фонового екологічного моніторингу, вивчення навколишнього природного середовища, його змін під дією антропогенних факторів називаються: 1) природні заповідники; 2) міжнародні заповідники; 3) біосферні заповідники; 4) біосферні заказники.

5. Центральним органом виконавчої влади, діяльність якого координується через Міністра захисту довкілля та природних ресурсів України є: 1) Державне агентство земельних ресурсів України; 2) Державне агентство водних ресурсів України; 3) Державне агентство тваринного світу України; 4) Державне агентство рибного господарства України.

3. Знайдіть судове рішення, сформулюйте на його основі задачу та обґрунтуйте її вирішення.

Зразок підготовки завдання див. на с. 6-8.

ВАРІАНТ 19.**1. Проаналізуйте і розкрийте питання.**

Особливості визначення розміру відшкодування шкоди, заподіяної довкіллю та окремим природним об'єктам.

2. Вирішіть тести.

1. До водних об'єктів загальнодержавного значення відносяться: 1) водні об'єкти в межах природно-заповідного фонду загальнодержавного значення; 2) внутрішні морські води; 3) територіальне море; 4) всі названі об'єкти.

2. Стороною угод про розподіл продукції виступає: 1) Міндовкілля України; 2) держава в особі Кабінету Міністрів України; 3) держава в особі Міжвідомчої комісії; 4) Державна служба геології та надр України.

3. Вид спеціального використання тваринного світу шляхом добування мисливських тварин, що перебувають у стані природної волі або утримуються в напіввільних умовах у межах мисливських угідь – це: 1) полювання; 2) добування диких тварин; 3) мисливство; 4) спеціальне використання диких тварин.

4. На території природних заповідників забороняється: 1) усі види лісокористування; 2) влаштування місць відпочинку населення; 3) проїзд і прохід сторонніх осіб; 4) всі названі види діяльності.

5. Ліси в Україні: 1) є виключною власністю держави; 2) можуть надаватися в приватну власність на умовах, визначених законодавством; 3) можуть перебувати тільки в державній і комунальній власності; 4) можуть перебувати в державній, комунальній та приватній власності.

3. Знайдіть судове рішення, сформулюйте на його основі задачу та обґрунтуйте її вирішення.

Зразок підготовки завдання див. на с. 6-8.

ВАРІАНТ 20.**1. Проаналізуйте і розкрийте питання.**

Особливості кримінальної відповідальності за порушення вимог охорони довкілля.

2. Вирішіть тести.

1. Окремі унікальні природні утворення, що мають особливе природоохоронне, наукове, естетичне і пізнавальне значення, з метою збереження їх у природному стані оголошуються: 1) заказниками; 2) пам'ятками природи; 3) заповідними урочищами; 4) дендрологічними парками.

2. Частина водоохоронної зони відповідної ширини вздовж річки, моря, навколо водойм, на якій встановлено більш суворий режим господарської діяльності, ніж на решті території водоохоронної зони називається: 1) смуга відведення; 2) особливо охоронювана зона; 3) прибережна захисна смуга; 4) берегова смуга.

3. Рішення про розміщення, проектування, будівництво ядерних установок і об'єктів, призначених для поводження з радіоактивними відходами, які мають загальнодержавне значення, приймається: 1) Міндовкілля України; 2) Верховною Радою України; 3) Президентом України; 4) Кабінетом Міністрів України.

4. Документами на право полювання є: 1) посвідчення мисливця; 2) щорічна контрольна картка обліку добутої дичини і порушень правил полювання з відміткою про сплату державного мита; 3) дозвіл на добування мисливських тварин (ліцензія, відстрільна картка тощо); 4) всі названі види.

5. Функції реалізації державної політики у сфері розвитку водного господарства покладені на: 1) Державне агентство водних ресурсів України; 2) Міністерство водного господарства України; 3) Державний комітет рибного господарства України; 4) Державний комітет України по водному господарству.

3. Знайдіть судове рішення, сформулюйте на його основі задачу та обґрунтуйте її вирішення.

Зразок підготовки завдання див. на с. 6-8.

ВАРІАНТ 21.**1. Проаналізуйте і розкрийте питання.**

Система кадастрів природних ресурсів. Правове регулювання ведення кадастрів.

2. Вирішіть тести.

1. Пріоритетним в системі видів водокористування є: 1) водокористування у лікувально-оздоровчих цілях; 2) водокористування для задоволення питних та господарсько-побутових потреб населення; 3) водокористування для потреб сільського господарства; 4) водокористування з метою риборозведення та потреб рибного господарства.

2. З метою запобігання негативним демографічним, соціальним та екологічним наслідкам інтенсивного видобутку корисних копалин установлюються: 1) ліцензії на видобування корисних копалин; 2) заборона на видобування визначених видів корисних копалин; 3) квоти на видобуток окремих видів корисних копалин; 4) всі названі обмеження.

3. Дозволами на добування мисливських тварин є: 1) ліцензія; 2) відстрільна картка; 3) ліцензія і відстрільна картка; 4) жоден з названих документів.

4. Група нормативів, дотримання яких запобігає виникненню небезпеки для здоров'я людини та стану навколишнього природного середовища від впливу шкідливих чинників атмосферного повітря, називаються: 1) нормативи екологічної безпеки атмосферного повітря; 2) нормативи гранично допустимих викидів забруднюючих речовин стаціонарних джерел; 3) нормативи гранично допустимого впливу фізичних та біологічних факторів стаціонарних джерел; 4) технологічні нормативи допустимого викиду забруднюючих речовин.

5. Державний водний кадастр включає відомості про: 1) поверхневі води, підземні води, внутрішні морські води та територіальне море; 2) обсяги, режим, якість і використання вод; 3) водокористувачів (крім вторинних); 4) всі названі відомості.

3. Знайдіть судові рішення, сформулюйте на його основі задачу та обґрунтуйте її вирішення.

Зразок підготовки завдання див. на с. 6-8.

ВАРІАНТ 22.

1. Проаналізуйте і розкрийте питання.

Правовий режим організації системи моніторингу довкілля.

2. Вирішіть тести.

1. У відносинах постійного користування лісами користувачами виступають: 1) фізичні та юридичні особи; 2) спеціалізовані державні чи комунальні лісогосподарські підприємства; 3) приватні, державні та комунальні лісогосподарські підприємства; 4) будь-які підприємства, установи, організації.

2. Остаточне розміщення відходів при їх видаленні у спеціально відведених місцях чи на об'єктах таким чином, щоб довгостроковий шкідливий вплив відходів на навколишнє природне середовище та здоров'я людини не перевищував установлених нормативів – це: 1) захоронення відходів; 2) утилізація відходів; 3) розміщення відходів; 4) зберігання відходів.

3. Відповідно до Закону України «Про мисливське господарство та полювання» незаконним полюванням визнається: 1) полювання в угіддях не зазначених у дозволі; 2) полювання у темний період доби; 2) полювання з застосуванням вибухових речовин; 4) всі названі дії.

4. Більш суворі нормативи екологічної безпеки атмосферного повітря можуть встановлюватися: 1) для територій та об'єктів природно-заповідного фонду; 2) для курортних, лікувально-оздоровчих, рекреаційних та інших окремих районів; 3) для промислово насичених територій; 4) нормативи є однаковими на всій території і не можуть відрізнятися.

5. Документально оформлений системний незалежний процес оцінювання об'єкта, що включає збирання і об'єктивне оцінювання доказів для встановлення відповідності визначених видів діяльності, заходів, умов, системи управління навколишнім природним середовищем та інформації з цих питань вимогам законодавства України про охорону навколишнього природного середовища та іншим критеріям – це: 1) екологічна експертиза; 2) екологічний моніторинг; 3) екологічний контроль; 4) екологічний аудит.

3. Знайдіть судові рішення, сформулюйте на його основі задачу та обґрунтуйте її вирішення.

Зразок підготовки завдання див. на с. 6-8.

ВАРІАНТ 23.

1. Проаналізуйте і розкрийте питання.

Процедура та особливості оцінки впливу на довкілля.

2. Вирішіть тести.

1. Відповідно до Водного кодексу України щодо вод встановлений режим: 1) власності народу України; 2) державної власності; 3) державної, комунальної і приватної власності; 4) державної і комунальної власності.

2. Право на полювання відповідно до Закону України «Про мисливське господарство та полювання» мають громадяни України, які досягли: 1) 16-річного віку; 2) 18-річного віку; 3) 20-річного віку; 4) 21-річного віку.

3. До нормативів екологічної безпеки атмосферного повітря належать: 1) нормативи гранично допустимих викидів забруднюючих речовин стаціонарних джерел; 2) нормативи гранично допустимого впливу фізичних та біологічних факторів стаціонарних джерел; 3) гранично допустимі рівні впливу акустичного, електромагнітного, іонізуючого та інших фізичних факторів і біологічного впливу на стан атмосферного повітря населених пунктів; 4) технологічні нормативи допустимого викиду забруднюючих речовин.

4. Рішення про організацію чи оголошення територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення приймається: 1) Міндовкілля України; 2) Президентом України; 3) обласними радами; 4) обласними державними адміністраціями.

5. Рішення про занесення видів тваринного і рослинного світу до Червоної книги України приймається: 1) Мінагрополітики України; 2) Кабінетом Міністрів України; 3) Міндовкілля України; 4) Верховною Радою України.

3. Знайдіть судове рішення, сформулюйте на його основі задачу та обґрунтуйте її вирішення.

Зразок підготовки завдання див. на с. 6-8.

ВАРІАНТ 24.

1. Проаналізуйте і розкрийте питання.

Правове регулювання та характеристика стратегічної екологічної оцінки.

2. Вирішіть тести.

1. Указ Президента України про оголошення окремої місцевості зоною надзвичайної екологічної ситуації затверджується: 1) Радою національної безпеки і оборони України; 2) Кабінетом міністрів України; 3) Верховною Радою України протягом двох днів з дня звернення Президента України; 4) Верховною Радою України на черговій сесії.

2. На судноплавних водних шляхах за межами міських поселень для проведення робіт, пов'язаних з судноплавством, встановлюються: 1) водоохоронні зони; 2) берегові смуги; 3) смуги відведення; 4) прибережні захисні смуги.

3. Діяльність, що проводиться з метою отримання, збирання, оброблення, збереження та аналізу інформації про викиди забруднюючих речовин та рівень забруднення атмосферного повітря, оцінки та прогнозування його змін і ступеня небезпечності та розроблення науково обґрунтованих рекомендацій для прийняття рішень у галузі охорони атмосферного повітря називається: 1) облік в галузі охорони атмосферного повітря; 2) моніторинг в галузі охорони атмосферного повітря; 3) інформування в галузі охорони атмосферного повітря; 4) кадастр атмосферного повітря.

4. Рішення про створення національних природних парків приймається: 1) Міндовкілля України; 2) Президентом України; 3) Кабінетом Міністрів України; 4) Державною службою заповідної справи України.

5. Екологічні програми є різновидом: 1) державних науково-технічних програм; 2) державних цільових програм; 3) державних економічних програм; 4) державних природо-охоронних програм.

3. Знайдіть судове рішення, сформулюйте на його основі задачу та обґрунтуйте її вирішення.

Зразок підготовки завдання див. на с. 6-8.

ВАРІАНТ 25.

1. Проаналізуйте і розкрийте питання.

Новації правового режиму відходів відповідно до Закону України «Про управління відходами».

2. Вирішіть тести.

1. Водний фонд України складають: 1) водні об'єкти державної власності; 2) всі річки і моря; 3) всі води на території України; 4) водні об'єкти загальнодержавного значення.

2. Гірничі відводи для розробки родовищ корисних копалин місцевого значення надаються: 1) Державною службою з питань праці України; 2) обласними державними адміністраціями; 3) обласними радами; 4) територіальними органами Держпраці.

3. Система правових, організаційних, економічних, матеріально-технічних, освітніх та інших заходів, спрямованих на збереження, відтворення і використання об'єктів тваринного

світу – це: 1) захист тваринного світу; 2) охорона тваринного світу; 3) відтворення тваринного світу; 4) економічний механізм забезпечення охорони тваринного світу.

4. В системі нормативів у галузі охорони атмосферного повітря відсутній такий вид нормативів як: 1) нормативи екологічної безпеки атмосферного повітря; 2) нормативи гранично допустимих скидів забруднюючих речовин стаціонарних джерел; 3) нормативи гранично допустимого впливу фізичних та біологічних факторів стаціонарних джерел; 4) технологічні нормативи допустимого викиду забруднюючих речовин.

5. Дотримання норм, правил, стандартів та умов використання ядерних матеріалів, що забезпечують радіаційну безпеку це: 1) екологічна безпека; 2) радіаційна безпека; 3) ядерна безпека; 4) біобезпека.

3. Знайдіть судове рішення, сформулюйте на його основі задачу та обґрунтуйте її вирішення.

Зразок підготовки завдання див. на с. 6-8.

ВАРІАНТ 26.

1. Проаналізуйте і розкрийте питання.

Особливості фіксації збитків та розрахунку розмірів відшкодування шкоди, заподіяної довіллю України воєнними діями.

2. Вирішіть тести.

1. До побічних лісокористувань належить: 1) санітарні рубки дерев; 2) розміщення пасік; 3) заготівля пнів; 4) заготівля деревних соків.

2. Порушення правил охорони вод (водних об'єктів), якщо це спричинило забруднення поверхневих чи підземних вод і водоносних горизонтів, джерел питних, лікувальних вод або зміну їхніх природних властивостей, або виснаження водних джерел і створило небезпеку для життя, здоров'я людей чи для довілля, тягне за собою: 1) адміністративну відповідальність; 2) екологічну відповідальність; 3) кримінальну відповідальність; 4) матеріальну відповідальність.

3. Перелік корисних копалин загальнодержавного і місцевого значення затверджений: 1) Міндовкілля України; 2) Кабінетом Міністрів України; 3) Кодексом України про надр; 4) Державною службою геології та надр України.

4. Офіційний державний документ, в якому зведено відомості про сучасний стан рідкісних, таких, що перебувають під загрозою зникнення, та типових природних рослинних угруповань, які підлягають охороні – це: 1) Червона книга України; 2) Зелена книга України; 3) державний кадастр рослинного світу; 4) державний фонд особливо охоронюваних об'єктів.

5. Дотримання допустимих меж радіаційного впливу на персонал, населення та навколишнє природне середовище, встановлених нормами, правилами та стандартами з безпеки – це: 1) екологічна безпека; 2) радіаційна безпека; 3) ядерна безпека; 4) біобезпека.

3. Знайдіть судове рішення, сформулюйте на його основі задачу та обґрунтуйте її вирішення.

Зразок підготовки завдання див. на с. 6-8.

ВАРІАНТ 27.

1. Проаналізуйте і розкрийте питання.

Особливості, структура та правовий режим екологічної мережі України.

2. Вирішіть тести.

1. Лісорубний квиток видається на: 1) заготівлю другорядних лісових матеріалів; 2) заготівлю деревини під час проведення рубок головного користування; 3) заготівлю живиці; 4) всі перераховані види користування.

2. За цільовим призначенням видом користування надрами є: 1) постійне користування; 2) користування корисними копалинами місцевого значення; 3) користування корисними

копалинами землевласниками на своїх земельних ділянках; 4) створення геологічних територій та об'єктів, що мають важливе наукове, оздоровче, культурне значення.

3. Категоріями видів тваринного і рослинного світу, що заносяться до Червоної книги України є: 1) зниклі; 2) зникаючі; 3) вразливі; 4) всі названі категорії.

4. Правові і організаційні основи та екологічні вимоги в галузі охорони атмосферного повітря в Україні регулюються: 1) Повітряним кодексом України; 2) Законом України «Про атмосферне повітря»; 3) Законом України «Про охорону атмосферного повітря»; 4) Екологічним кодексом України.

5. Відносини оренди водних об'єктів регулюються: 1) Земельним кодексом України; 2) Законом «Про оренду водних об'єктів»; 3) Водним кодексом України; 4) Законом «Про води в Україні».

3. Знайдіть судове рішення, сформулюйте на його основі задачу та обґрунтуйте її вирішення.

Зразок підготовки завдання див. на с. 6-8.

ВАРІАНТ 28.

1. Проаналізуйте і розкрийте питання.

Правовий режим зон надзвичайних екологічних ситуацій за законодавством України.

2. Вирішіть тести.

1. Діяльність уповноважених державних органів по спостереженню збиранню, обробці, передачі та аналізу інформації про стан довкілля, прогнозування його змін та розроблення науково обґрунтованих рекомендацій, необхідних для прийняття рішень в галузі охорони довкілля називається: 1) екологічне прогнозування; 2) ведення кадастрів природних ресурсів; 3) екологічний моніторинг; 2) екологічна експертиза.

2. Стан середовища життєдіяльності людини, при якому відсутній негативний вплив його чинників (біологічних, хімічних, фізичних) на біологічну структуру і функцію людської особи в теперішньому і майбутніх поколіннях, а також відсутній незворотній негативний вплив на біологічні об'єкти природного середовища (біосферу) та сільськогосподарські рослини і тварини – це: 1) біобезпека; 2) радіаційна безпека; 3) екологічна безпека; 5) фізіобезпека

3. Законом України «Про охорону атмосферного повітря» регулюються: 1) відносини загального використання атмосферного повітря; 2) загальне і спеціальне використання атмосферного повітря; 3) особливості використання атмосферного повітря в окремих технологічних процесах; 4) відносини використання атмосферного повітря ним не регулюються.

4. Для великих річок ширина берегової захисної смуги становить: 1) 50 метрів; 2) 100 метрів; 3) 150 метрів; 4) 200 метрів.

5. Центральний органом виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр: 1) Державне агентство геології та раціонального використання надр України; 2) Державна служба геології та надр України; 3) Міністерство природних ресурсів України; 4) Державна служба з питань праці України.

3. Знайдіть судове рішення, сформулюйте на його основі задачу та обґрунтуйте її вирішення.

Зразок підготовки завдання див. на с. 6-8.

ВАРІАНТ 29.

1. Проаналізуйте і розкрийте питання.

Особливості правового режиму біосферних заповідників.

2. Вирішіть тести.

1. Відстрільні карти видаються: 1) обласними радами за погодженням з органами лісового господарства; 2) державними органами лісового господарства; 3) державними органами охорони навколишнього природного середовища; 4) користувачами мисливських угідь

2. Не належать до спеціального водокористування: 1) пропуск води через гідровузли (крім гідроенергетичних); 2) подача води водокористувачам у маловодні регіони; 3) виконання будівельних, днопоглиблювальних і вибухових робіт; 4) всіх вище названих видів діяльності.

3. За цільовим призначенням видом користування надрами є: 1) постійне користування; 2) користування корисними копалинами місцевого значення; 3) користування корисними копалинами землевласниками на своїх земельних ділянках; 4) створення геологічних територій та об'єктів, що мають важливе наукове, оздоровче, культурне значення.

4. Змінення складу і властивостей атмосферного повітря в результаті надходження або утворення в ньому фізичних, біологічних факторів і (або) хімічних сполук, що можуть несприятливо впливати на здоров'я людини та стан навколишнього природного середовища, визначається як: 1) забруднення атмосферного повітря; 2) засмічення атмосферного повітря; 3) виснаження атмосферного повітря; 4) шкідливий вплив на атмосферне повітря.

5. Державне агентство меліорації та рибного господарства України – це центральний органи виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через: 1) Міністра рибного господарства України; 2) Міністра захисту довкілля та природних ресурсів України; 3) Міністра аграрної політики та продовольства України; 4) Міністра економіки України.

3. Знайдіть судове рішення, сформулюйте на його основі задачу та обґрунтуйте її вирішення.

Зразок підготовки завдання див. на с. 6-8.

ВАРІАНТ 30.

1. Проаналізуйте і розкрийте питання.

Особливості правового режиму національних природних парків в Україні.

2. Вирішіть тести.

1. Для створення сприятливого режиму водних об'єктів, попередження їх забруднення, засмічення і вичерпання, знищення навколводних рослин і тварин, а також зменшення коливань стоку вздовж річок, морів та навколо озер, водосховищ і інших водойм встановлюються: 1) водоохоронні зони; 2) берегові смуги; 3) смуги відведення; 4) всі названі види територій.

2. Дикі звірі та птахи, що можуть бути об'єктами полювання визначаються як: 1) об'єкти тваринного світу; 2) об'єкти використання тваринного світу; 3) мисливські тварини; 4) об'єкти полювання.

3. Життєво важливий компонент навколишнього природного середовища, який являє собою природну суміш газів, що знаходиться за межами жилих, виробничих та інших приміщень визначається законодавством як: 1) повітряний простір; 2) повітря; 3) атмосферне повітря; 4) атмосфера.

4. Відповідно до ЗУ «Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів» забороняється промислове виробництво та введення в обіг ГМО, а також продукції, виробленої із застосуванням ГМО до: 1) видачі ліцензії; 2) до видачі сертифікату; 3) до їх державної реєстрації; 4) все назване правильно.

5. Головним органом в системі центральних органів виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища є: 1) Кабінет Міністрів України; 2) Міністерство охорони навколишнього природного середовища України; 3) Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України; 4) Державний комітет природних ресурсів України.

3. Знайдіть судове рішення, сформулюйте на його основі задачу та обґрунтуйте її вирішення.

Зразок підготовки завдання див. на с. 6-8.

ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ЗДАЧІ ЕКЗАМЕНУ

Змістовий модуль I. Науково-методологічні засади екологічного права.

Екологічне право як галузь права

Форми взаємодії суспільства і природи, їх розвиток і закріплення в праві. Основні напрямки охорони довкілля.

Розвиток екологічного права як галузі права. Проблеми диференціації і інтеграції природоохоронних норм. Поняття екологічного права. Предмет і метод правового регулювання.

Система екологічного права. Співвідношення земельного і екологічного права. Співвідношення екологічного права і інших галузей права.

Принципи екологічного права. Особливості галузевих принципів екологічного права.

Поняття і види об'єктів екологічного права. Навколишнє природне середовище, як комплексний об'єкт. Природні об'єкти, їх ознаки. Природні ресурси, як об'єкти використання та охорони.

Поняття джерел екологічного права та їх види та система.

Екологічні права та обов'язки громадян.

Поняття та види екологічних прав. Екологічні права в системі прав людини і громадянина. Особливості екологічних прав.

Право громадян на безпечне для життя і здоров'я довкілля. Право громадян на відшкодування шкоди, заподіяної здоров'ю і майну громадян, внаслідок негативного впливу на навколишнє природне середовище. Право громадян на одержання екологічної інформації.

Гарантії забезпечення екологічних прав.

Екологічні обов'язки громадян України.

Право власності на природні об'єкти.

Поняття і особливості права власності на об'єкти природи. Юридична конструкція права власності народу України.

Конституційні засади інституту власності на природні ресурси. Регулювання власності на окремі природні ресурси галузевими нормативними актами.

Форми власності на природні ресурси. Особливості приватної власності на природні ресурси.

Право природокористування.

Поняття права природокористування. Принципи природокористування. Об'єктивне і суб'єктивне право природокористування.

Види права природокористування. Ознаки загального і спеціального природокористування. Особливості права орендного природокористування.

Суб'єкти і об'єкти права природокористування. Підстави виникнення і зміни права природокористування. Підстави припинення права природокористування.

Зміст відносин природокористування. Загальні і спеціальні права та обов'язки користувачів природних ресурсів.

Правові засади управління в галузі охорони довкілля.

Поняття управління в галузі охорони довкілля. Види управління в галузі охорони природи.

Система органів управління охороною довкілля. Органи загальної і спеціальної компетенції. Спеціально уповноважені органи державного управління охороною навколишнього природного середовища. Правовий статус центрального органу виконавчої влади в галузі охорони навколишнього природного середовища України.

Функції управління в галузі охорони навколишнього природного середовища. Види функцій.

Розробка екологічних планів і програм. Моніторинг навколишнього природного середовища. Облік в галузі охорони довкілля. Ведення кадастрів природних ресурсів. Стандартизація і нормування. Поняття, зміст, значення екологічних нормативів. Види нормативів. Екологічний

контроль. Поняття, мета, види та методи здійснення екологічного контролю. Суб'єкти державного екологічного контролю. Державний, галузевий, громадський екологічний контроль. Інші функції управління.

Оцінка впливу на довкілля. Об'єкти і суб'єкти оцінки впливу на довкілля. Особливості її здійснення. Порядок здійснення оцінки впливу на довкілля. Висновок з оцінки впливу на довкілля, його правове значення.

Участь громадськості в управлінні охороною довкілля. Форми такої участі.

Економічний механізм забезпечення охорони навколишнього природного середовища.

Суть і мета встановлення економічного механізму забезпечення охорони навколишнього природного середовища. Структура економічного механізму забезпечення охорони довкілля.

Основні елементи економічного механізму. Платність використання природних ресурсів і забруднення навколишнього природного середовища. Фінансування заходів охорони довкілля. Фонди охорони навколишнього природного середовища. Заходи економічного стимулювання в галузі охорони довкілля. Екологічне страхування.

Юридична відповідальність в галузі охорони навколишнього природного середовища.

Поняття, види і функції юридичної відповідальності в галузі охорони навколишнього природного середовища.

Поняття екологічного правопорушення. Структура екологічного правопорушення.

Форми відповідальності за екологічні правопорушення. Кримінальна відповідальність, адміністративна відповідальність, дисциплінарна відповідальність за екологічні правопорушення.

Механізм відшкодування шкоди, заподіяної довкіллю. Специфіка визначення збитків, заподіяних природнім об'єктам. Застосування такс і методик при визначенні розміру шкоди, заподіяної об'єктам природи.

Змістовий модуль II. Право екологічної безпеки.

Поняття та зміст екологічної безпеки

Наукові та законодавчі визначення екологічної безпеки. Правове регулювання національної екологічної безпеки.

Зміст відносин екологічної безпеки. Екологічні нормативи як юридичні критерії екологічної безпеки.

Механізм забезпечення екологічної безпеки. Система заходів забезпечення екологічної безпеки.

Правовий режим зон надзвичайних екологічних ситуацій

Поняття та ознаки зон надзвичайних екологічних ситуацій. Класифікація зон надзвичайних екологічних ситуацій.

Підстави та порядок оголошення окремої місцевості зоною надзвичайної екологічної ситуації та її правовий режим.

Запобіжні заходи та заходи реагування на надзвичайні ситуації техногенного і природного характеру. Ліквідаційні заходи в межах зон надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру.

Правова охорона довкілля в промисловості, сільському господарстві і на транспорті

Основні напрямки охорони довкілля в сільському господарстві. Правові засади забезпечення екологічної безпеки в процесі меліорації земель. Правові засади поводження з пестицидами та агрохімікатами.

Правова охорона довкілля в промисловості. Організаційно-правове забезпечення екологічних вимог в процесі планування, проектування і введення в експлуатацію виробничо-господарських об'єктів. Організаційно-правові та законодавчі засади забезпечення екологічної безпеки при плануванні, будівництві та експлуатації об'єктів підвищеної небезпеки.

Правова охорона навколишнього природного середовища на транспорті. Правове забезпечення екологічної безпеки при транспортуванні небезпечних вантажів.

Правові засади забезпечення екологічної безпеки у сфері використання ядерної енергії

Поняття ядерної та радіаційної безпеки. Співвідношення понять «радіоекологічна безпека» та «екологічна безпека».

Правове забезпечення екологічної безпеки в різноманітних сферах використання ядерної енергії.

Юридична відповідальність за порушення вимог ядерного законодавства України щодо забезпечення екологічної безпеки. Особливості цивільної відповідальності за ядерну шкоду та її фінансове забезпечення.

Правові засади забезпечення біологічної та генетичної безпеки

Поняття, ознаки та критерії біологічної та генетичної безпеки. Генетично-модифіковані організми та правові вимоги до них.

Правове регулювання поведінки з генетично-модифікованими організмами. Особливості державного управління та регулювання в сфері біологічної та генетичної безпеки.

Юридична відповідальність за порушення правових вимог у сфері біологічної та генетичної безпеки.

Правове регулювання поведінки з відходами

Юридичне визначення та ознаки відходів, їх розмежування з іншими суміжними поняттями. Класифікація відходів.

Діючий Закон України «Про відходи»: поведінка з відходами; операції поведінки з відходами; відходи як об'єкт власності; безхазяйні відходи.

Особливості правових механізмів, встановлених новим Законом України «Про управління відходами»: управління відходами; операції з управління відходами; ієрархія управління відходами; розширена відповідальність виробника; право власності на відходи.

Державний облік, ведення реєстрів, паспортизація, моніторинг та інформаційне забезпечення у сфері поведінки з відходами як засоби забезпечення екологічної безпеки. Надання дозволів та лімітів на розміщення відходів. Правові засади дозвільної системи у сфері поведінки з відходами. Ліцензування операцій поведінки з небезпечними відходами.

Змістовий модуль III. Природоресурсне право.

Правовий режим охорони і раціонального використання надр.

Надра як об'єкт правової охорони. Поняття «надра» і «корисні копалини». Власність на надра. Державний фонд надр.

Право користування надрами. Його види. Суб'єкти, об'єкти та зміст права надрокористування. Правове регулювання геологічного вивчення надр. Видобування корисних копалин. Правове забезпечення використання надр, не пов'язане з їх видобуванням.

Порядок надання надр у користування. Дозвільний порядок передачі надр в користування. Гірничий відвід та порядок його надання.

Особливості видобування корисних копалин місцевого значення і торфу.

Управління в галузі використання та охорони надр. Правові форми контролю за додержанням законодавства в галузі з охорони і використання надр. Геологічний контроль та гірничий нагляд.

Правові заходи по охороні надр. Юридична відповідальність за порушення законодавства про надра.

Правовий режим охорони і раціонального використання лісів та інших об'єктів рослинного світу.

Ліс як об'єкт правової охорони. Властивості лісів. Лісовий фонд України. Поняття рослинного світу. Об'єкти рослинного світу, їх правовий режим. Поділ лісів на категорії. Правовий режим окремих категорій лісів.

Права на ліси. Державна, комунальна та приватна власність на ліси. Право користування лісами. Особливості правового режиму постійного та тимчасового користування лісами. Види користування лісами.

Використання лісових ресурсів. Загальне і спеціальне використання лісових ресурсів. Правове регулювання заготівлі деревини, живиці, другорядних лісових матеріалів. Право побічного лісокористування. Права і обов'язки лісокористувачів. Підстави виникнення права використання лісових ресурсів. Лісорубний і лісовий квиток.

Управління в галузі охорони і використання лісів. Функції управління. Розподіл і перерозподіл лісів. Контроль за використанням та охороною лісів.

Правові заходи охорони лісів та інших об'єктів рослинного світу. Лісорозведення і лісовідновлення. Юридична відповідальність за порушення лісового законодавства. Особливості таксової відповідальності за лісопорушення.

Правовий режим охорони і раціонального використання вод.

Води як об'єкт правової охорони. Склад водного фонду України. Види водних об'єктів. Власність на води.

Право водокористування. Суб'єкти права водокористування. Види водокористування. Загальне і спеціальне водокористування. Первинне і вторинне водокористування. Спільне і відособлене водокористування. Особливості водних орендних відносин. Підстави виникнення і припинення права водокористування.

Управління в галузі використання та охорони вод. Розподіл і перерозподіл вод. Контроль за додержанням законодавства в галузі охорони і раціонального використання вод.

Екологічні нормативи в галузі охорони і використання вод.

Правові заходи охорони вод від забруднення, засмічення і виснаження. Юридична відповідальність за порушення водного законодавства.

Правовий режим охорони і раціонального використання тваринного світу.

Тваринний світ як об'єкт правової охорони. Об'єкти тваринного світу. Власність на тваринний світ.

Поняття і види користування тваринним світом. Загальне і спеціальне користування тваринним світом. Правове регулювання мисливства. Закон України «Про мисливське господарство та полювання». Правове регулювання рибальства. Інші види використання тваринного світу. Порядок здійснення користування тваринним світом.

Управління в галузі використання і охорони тваринного світу. Контроль за використанням і охороною тваринного світу.

Правові заходи охорони тваринного світу.

Юридична відповідальність за порушення законодавства про тваринний світ. Такси як форма відшкодування шкоди, заподіяної об'єктам тваринного світу.

Змістовий модуль IV. Природоохоронне право.

Правовий режим охорони атмосферного повітря.

Атмосферне повітря як об'єкт правової охорони. Особливості атмосферного повітря.

Правові заходи охорони атмосферного повітря. Стандартизація і нормування в галузі охорони атмосферного повітря.

Система організаційно-правових заходів охорони атмосферного повітря в процесі реалізації різних видів діяльності.

Державний контроль за охороною атмосферного повітря. Система органів державного контролю. Компетенція органів державного контролю за охороною атмосферного повітря.

Юридична відповідальність за порушення законодавства про охорону атмосферного повітря.

Правовий режим екологічної мережі України.

Поняття та особливості екологічної мережі.

Складові елементи екологічної мережі України. Правовий режим окремих елементів екомережі. Ключові, сполучні, буферні та відновлювані території екомережі.

Порядок формування та функціонування екологічної мережі України. Система органів державного управління в цій сфері.

Правовий режим природно-заповідного фонду.

Поняття і склад природно-заповідного фонду.

Форми права власності на території та об'єкти природно-заповідного фонду. Правові форми та види використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Правовий режим природних і біосферних заповідників. Правовий режим національних парків. Правовий режим інших об'єктів природно-заповідного фонду.

Управління в галузі охорони і використання природно-заповідного фонду. Створення об'єктів природно-заповідного фонду. Контроль за додержанням правового режиму територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Юридична відповідальність за порушення законодавства про природно-заповідний фонд.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ ЗНАТЬ

1. Розрізняють таку форму взаємодії суспільства і природи: 1) правову; 2) організаційну; 3) економічну; 4) охоронну.

2. Галузь права, що регулює відносини, які складаються у сфері взаємодії суспільства і природи, з приводу охорони навколишнього природного середовища, використання природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки, називається: 1) право навколишнього середовища; 2) екологічне право; 3) природоохоронне право; 4) природноресурсове і природоохоронне право.

3. Для екологічного права як галузі права характерно: 1) інтенсивність розвитку; 2) специфічність термінології; 3) різноманітність та багатогранність джерел; 4) всі перераховані вище ознаки.

4. Стосовно екологічного права норми кримінального права виконують: 1) охоронну функцію; 2) правову функцію; 3) компенсаційну функцію; 4) регулятивну функцію

5. Пріоритетним в екологічному праві є: 1) екологічний метод правового регулювання; 2) диспозитивний метод правового регулювання; 3) охоронний метод правового регулювання; 4) імперативний метод правового регулювання.

6. В предмет екологічного права входять: 1) організаційно-адміністративні відносини; 2) природноресурсові відносини; 3) майнові і особисті немайнові відносини; 4) правоохоронні відносини.

7. До диференційованих природних об'єктів належить: 1) навколишнє природне середовище; 2) поверхневі води; 3) природний заповідник; 4) рекреаційна зона.

8. Правове поняття, що дає можливість індивідуалізувати певну частину природного середовища і визнати її об'єктом екологічного права називається: 1) природний об'єкт; 2) природний ресурс; 3) довкілля; 4) природний комплекс.

9. Сукупність запасів природних речовин, енергії, які використовуються суспільством для задоволення своїх потреб – це: 1) природний об'єкт; 2) природний ресурс; 3) природна властивість об'єкта; 4) природа.

10. До природних ресурсів належить: 1) атмосферне повітря; 2) землі; 3) деревина; 4) надра.

11. Нормативно-правові акти, що регулюють екологічні відносини складають: 1) систему екологічного права України; 2) систему джерел екологічного права України; 3) систему екологічних правовідносин; 4) систему галузі екологічного права України.

12. За юридичною силою джерела екологічного права діляться на: 1) первинні і вторинні; 2) конституційні та інші; 3) закони і підзаконні нормативно-правові акти; 4) кодифіковані та не кодифіковані нормативно-правові акти.

13. Основним галузевим актом екологічного законодавства України є: 1) Конституція України; 2) Земельний кодекс України; 3) Екологічний кодекс України; 4) Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища».

14. Система екологічного права включає: 1) Загальну та Спеціальну частини; 2) Загальну і Особливу частини; 3) не має чіткого поділу на частини; 4) земельне, гірниче, лісове, водне, фауністичне право.

15. Внутрішня структура, що об'єднує взаємопов'язані елементи – підгалузі, інститути та норми права, це: 1) екологічне право; 2) система екологічного законодавства; 3) система екологічного права; 4) принципи екологічного права.

16. У Загальну частину екологічного права входить інститут: 1) економічний механізм забезпечення охорони довкілля; 2) правова охорона довкілля в промисловості, сільському господарстві і на транспорті; 3) правова охорона атмосферного повітря; 4) міжнародно-правовий механізм охорони довкілля.

17. Основні, вихідні положення, на яких ґрунтується еколого-правове регулювання – це: 1) об'єкти екологічного права; 2) функції екологічного права; 3) механізм екологічного права; 4) принципи екологічного права.

18. Природні об'єкти та ресурси віднесені до об'єктів: 1) виключної державної власності; 2) власності територіальних громад; 3) власності держави; 4) власності українського народу.

19. Відповідно до Конституції України права власника від імені Українського народу здійснюють: 1) кожен громадянин України; 2) компетентні державні органи; 3) територіальні громади; 4) органи державної влади та місцевого самоврядування.

20. Надра в Україні: 1) є виключною власністю держави; 2) можуть надаватися в приватну власність на умовах, визначених законодавством; 3) є виключною власністю народу України; 4) можуть перебувати в державній і комунальній власності.

21. Ліси в Україні: 1) є виключною власністю держави; 2) можуть надаватися в приватну власність на умовах, визначених законодавством; 3) можуть перебувати тільки в державній і комунальній власності; 4) можуть перебувати в державній, комунальній та приватній власності.

22. Суб'єктами права комунальної власності на землю та інші природні об'єкти є: 1) органи місцевого самоврядування; 2) громадські природоохоронні об'єднання; 3) територіальні громади; 4) місцеві державні адміністрації.

23. Інститут екологічного права, що регулює відносини з приводу використання корисних властивостей природних об'єктів, їх експлуатації, називається: 1) право природокористування; 2) право використання природних ресурсів; 3) право власності на природні ресурси; 4) право управління природними ресурсами.

24. Використання природних ресурсів в процесі виробничої, господарської діяльності людини з метою одержання прибутків називається: 1) право природокористування; 2) право спеціального природокористування; 3) право господарського природокористування; 4) право комерційного природокористування.

25. Використання людиною природи з метою задоволення своїх життєво необхідних потреб називається: 1) загальне природокористування; 2) фізичне природокористування; 3) життєво необхідне природокористування; 4) первинне природокористування.

26. Отримання дозволу на здійснення природокористування є юридичним фактом виникнення: 1) права власності на природні об'єкти; 2) права загального природокористування; 3) права спеціального природокористування; 4) права спільного природокористування.

27. Ознакою загального природокористування є: 1) безоплатність; 2) закріплення певної частини об'єкта за користувачем; 3) похідний характер; 4) всі вище наведені ознаки.

28. Ознакою спеціального природокористування є: 1) спеціальний суб'єкт; 2) платність; 3) наявність спеціального дозволу на природокористування; 4) всі наведені вище ознаки.

29. За видами природних об'єктів, що використовуються, розрізняють: 1) право загального природокористування; 2) право надрокористування; 3) право тимчасового користування; 4) право спільного користування.

30. Право користування на умовах оренди в екологічному законодавстві передбачене стосовно: 1) надр; 2) атмосферного повітря; 3) водних об'єктів; 4) об'єктів тваринного світу.

31. Змістом відносин природокористування є: 1) юридичні факти; 2) правові норми; 3) об'єкти і суб'єкти; 4) права та обов'язки користувачів.

32. До прав природокористувачів належить: 1) експлуатувати корисні властивості природних ресурсів; 2) розпоряджатись наданими природними ресурсами; 3) передавати за договором природні ресурси іншим природокористувачам; 4) здійснювати заходи по охороні природних ресурсів.

33. Вперше екологічні права громадян України були закріплені: 1) Конституцією України 1996 року; 2) Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища»; 3) Законом УРСР «Про охорону природи в УРСР»; 4) Цивільним кодексом України.

34. До конституційних екологічних прав громадян України належить: 1) право на екологічне благополуччя; 2) право на безпечні умови праці, побуту, відпочинку; 3) право доступу до екологічної інформації; 4) право загального і спеціального природокористування.

35. Базовим в системі екологічних прав громадян України є: 1) право на екологічне благополуччя; 2) право на безпечні умови праці, побуту, відпочинку; 3) право доступу до екологічної інформації; 4) право на безпечне для життя і здоров'я довкілля.

36. Правовими критеріями безпечності довкілля є: 1) екологічне законодавство; 2) екологічні стандарти і нормативи; 3) екологічна експертиза; 4) еколого-правові норми.

37. Відповідно до ст. 50 Конституції України 2 «Кожен має право на...: 1) екологічну безпеку; 2) сприятливе для життя і здоров'я довкілля; 3) безпечне для життя і здоров'я довкілля; 4) безпечні умови життя, побуту і відпочинку.

38. Надання екологічної інформації здійснюється шляхом: 1) отримання, зберігання, використання та поширення екологічної інформації усно, письмово або іншим способом; 2) систематичної публікації її в друкованих виданнях; 3) безпосереднього доведення її запитувачам за їх запитом; 4) всіма названими шляхами.

39. Визначення екологічної інформації міститься в: 1) Конституції України; 2) Законі України «Про доступ до публічної інформації»; 3) Законі України «Про охорону навколишнього природного середовища»; 4) Законі України «Про екологічну інформацію».

40. На міжнародному рівні право жити в сприятливому навколишньому природному середовищі вперше було проголошене в: 1) Загальній декларації прав людини; 2) Орхуській конвенції про доступ до інформації і участь громадськості у прийнятті рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються охорони навколишнього середовища; 3) Декларації по навколишньому середовищу і розвитку (Ріо-де-Жанейро, 1992 р.); 4) Декларації про навколишнє середовище (Стокгольм, 1972 р.).

41. До екологічних прав громадян України належать: 1) право на екологічну освіту; 2) право на об'єднання в громадські природоохоронні формування; 3) право на здійснення загального і спеціального використання природних ресурсів; 4) всі перераховані права.

42. В зміст екологічної інформації входить інформація про: 1) загрозу виникнення і причини надзвичайних екологічних ситуацій; 2) державну екологічну політику; 3) законодавство про охорону навколишнього природного середовища; 4) всі названі відомості.

43. Право на здорове і плідне життя в гармонії з природою сформульоване в: 1) Загальній декларації прав людини; 2) Орхуській конвенції про доступ до інформації і участь громадськості у прийнятті рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються охорони навколишнього середовища; 3) Декларації по навколишньому середовищу і розвитку (Ріо-де-Жанейро, 1992 р.); 4) Міжнародному пакті про екологічні права.

44. Основними джерелами екологічної інформації є: 1) дані моніторингу довкілля; 2) дані кадастрів природних ресурсів; 3) реєстри, довідки, що видаються органами державної влади; 4) всі вище наведені джерела.

45. Порядок відшкодування шкоди, заподіяної життю і здоров'ю громадян внаслідок негативного впливу на довкілля визначається нормами: 1) Закону України «Про охорону здоров'я»; 2) Цивільного кодексу України; 3) Закону України «Про особливості відшкодування екологічної шкоди»; 4) Положенням про порядок відшкодування шкоди, заподіяної життю і здоров'ю громадян негативним впливом на довкілля.

46. Гарантіям екологічних прав громадян України є: 1) участь громадських об'єднань в діяльності по охороні довкілля; 2) здійснення державного контролю за додержанням законодавства про охорону навколишнього природного середовища; 3) невідворотність відповідальності за порушення законодавства про охорону довкілля; 4) всі вище названі заходи.

47. В Конституції України закріплені обов'язок громадян України: 1) не заподіювати шкоду природі; 2) не порушувати екологічних прав інших суб'єктів; 3) дотримуватись вимог екологічної безпеки; 4) раціонально використовувати природні ресурси.

48. До органів загальної компетенції у сфері управління охороною довкілля відноситься: 1) Міндовкілля України; 2) Верховна Рада України; 3) Кабінет Міністрів України; 4) природоохоронна громадська організація.

49. Головним органом в системі центральних органів виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного

середовища є: 1) Кабінет Міністрів України; 2) Міністерство охорони навколишнього природного середовища України; 3) Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України; 4) Державний комітет природних ресурсів України.

50. Центральним органом виконавчої влади, діяльність якого координується через Міністра захисту довкілля та природних ресурсів України є: 1) Державне агентство земельних ресурсів України; 2) Державне агентство водних ресурсів України; 3) Державне агентство тваринного світу України; 4) Державне агентство рибного господарства України.

51. Функції реалізації державної політики у сфері розвитку водного господарства покладені на: 1) Державне агентство водних ресурсів України; 2) Міністерство водного господарства України; 3) Державний комітет рибного господарства України; 4) Державний комітет України по водному господарству.

52. Державна екологічна інспекція України – це центральний органи виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через: 1) Міністра внутрішніх справ України; 2) Міністра захисту довкілля та природних ресурсів України; 3) Державну контрольно-ревізійну службу України; 4) Першого віце-прем'єр-міністра України.

53. Центральний органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра захисту довкілля та природних ресурсів і який реалізує державну політику у сфері мисливського господарства: 1) Державне агентство лісових ресурсів України; 2) Державна служба мисливського господарства України; 3) Державне агентство тваринних ресурсів України; 4) Державна екологічна інспекція України.

54. Державне агентство меліорації та рибного господарства України – це центральний органи виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через: 1) Міністра рибного господарства України; 2) Міністра захисту довкілля та природних ресурсів України; 3) Міністра аграрної політики та продовольства України; 4) Міністра економіки України.

55. Центральний органом виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр: 1) Державне агентство геології та раціонального використання надр України; 2) Державна служба геології та надр України; 3) Міністерство природних ресурсів України; 4) Державна служба з питань праці України.

56. Центральний орган виконавчої влади, який координуються і спрямовуються Кабінетом Міністрів України: 1) Державний комітет охорони довкілля України; 3) Державна екологічна інспекція України; 3) Державна служба з надзвичайних ситуацій України; 4) Державна інспекція ядерного регулювання України.

57. Державне агентство водних ресурсів України є: 1) центральним органом виконавчої влади, що координується через Міністра захисту довкілля та природних ресурсів України; 2) урядовим органом державного управління, який діє в складі Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України; 3) органом центральної виконавчої влади зі спеціальним статусом; 4) урядовою установою, що підпорядковується Кабінету Міністрів України.

58. Центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра захисту довкілля та природних ресурсів та який реалізує державну політику у сфері подолання наслідків Чорнобильської катастрофи – це: 1) Державне агентство України з управління зоною відчуження; 2) Державний комітет України з подолання наслідків Чорнобильської катастрофи; 3) Державна служба України з подолання наслідків Чорнобильської катастрофи; 4) Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України.

59. Діяльність компетентних органів щодо встановлення меж допустимого негативного впливу на довкілля це: 1) стандартизація в сфері охорони довкілля; 2) нормування в сфері охорони довкілля; 3) сертифікація в сфері охорони довкілля; 4) ліцензування в сфері охорони довкілля.

60. Державний водний кадастр включає відомості про: 1) поверхневі води, підземні води, внутрішні морські води та територіальне море; 2) обсяги, режим, якість і використання вод; 3) водокористувачів (крім вторинних); 4) всі названі відомості.

61. Відомості про кількісний і якісний стан природних об'єктів, правовий режим їх використання містяться в: 1) даних екологічного моніторингу; 2) державних кадастрах природних ресурсах; 3) висновках з оцінки впливу на довкілля; 4) актах на право власності чи користування природними об'єктами.

62. До нормативів екологічної безпеки належать: 1) гранично допустимі викиди шкідливих речовин; 2) гранично допустимі скиди шкідливих речовин; 3) нормативи використання природних ресурсів; 4) нормативи гранично допустимих концентрацій забруднюючих речовин.

63. Загальнодержавні програми охорони довкілля за поданням Кабінету Міністрів України затверджуються: 1) законом; 2) постановою Верховної Ради України; 3) розпорядженням Кабінету Міністрів України; 4) наказом Міністра захисту довкілля і природних ресурсів України.

64. Діяльність уповноважених державних органів по спостереженню збиранню, обробці, передачі та аналізу інформації про стан довкілля, прогнозування його змін та розроблення науково обґрунтованих рекомендацій, необхідних для прийняття рішень в галузі охорони довкілля називається: 1) екологічне прогнозування; 2) ведення кадастрів природних ресурсів; 3) екологічний моніторинг; 2) екологічна експертиза.

65. Який вид кадастру природних ресурсів названий неправильно: 1) державний кадастр атмосферного повітря; 2) державний кадастр рослинного світу; 3) державний кадастр тваринного світу; 4) державний кадастр природних лікувальних ресурсів.

66. Екологічні програми є різновидом: 1) державних науково-технічних програм; 2) державних цільових програм; 3) державних економічних програм; 4) державних природоохоронних програм.

67. Основні напрями діяльності відповідних суб'єктів щодо організації охорони довкілля називаються: 1) методи державного управління в галузі охорони довкілля; 2) функції державного управління в галузі охорони довкілля; 3) принципи державного управління в галузі охорони довкілля; 4) форми державного управління в галузі охорони довкілля.

68. Контрольні функції Державної екологічної інспекції поширюються: 1) на всі природні ресурси; 2) на всі, крім надр; 3) на всі, крім надр і лісів; 4) тільки на атмосферне повітря і води.

69. До прав Державної екологічної інспекції належать: 1) розраховувати розмір збитків, заподіяних державі внаслідок порушення природоохоронного законодавства; 2) викликати громадян для одержання пояснень у зв'язку з порушеннями ними вимог екологічного законодавства; 3) передавати до прокуратури матеріали про діяння, в яких вбачаються ознаки злочину; 4) всі названі права.

70. Висновок з оцінки впливу на довкілля дійсний: 1) 1 рік з дня його видачі; 2) 2 роки з дня його видачі; 3) 3 роки з дня його видачі; 4) 5 років з дня його видачі.

71. Оцінка впливу установок для виробництва або збагачення ядерного палива здійснюється: 1) Міндовкілля України; 2) Кабінетом Міністрів України; 3) територіальними органами Міндовкілля; 4) еколого-експертними установами, які отримали ліцензію на проведення оцінки впливу.

72. Інститут екологічного права, що базується на використанні економічних, стимулюючих, матеріальних заходах впливу на діяльність суб'єктів у сфері охорони і використання довкілля називається: 1) інститут економічного стимулювання охорони довкілля; 2) інститут економічного механізму забезпечення охорони довкілля; 3) інститут екологічного страхування; 4) інститут управління охороною і використанням довкілля.

73. Який з названих елементів не входить в структуру економічного механізму забезпечення охорони довкілля: 1) рентні платежі за спеціальне використання природних ресурсів; 2) екологічний податок; 3) заходи економічного стимулювання; 4) екологічний моніторинг.

74. Якого з названих видів рентних платежів щодо природних ресурсів не існує: 1) рентна плата за користування надрами; 2) рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів; 3) рентна плата за використання атмосферного повітря; 4) рентна плата за спеціальне використання води.

75. Екологічний податок справляється за: (вказати неправильну відповідь) 1) погіршення якості природних ресурсів; 2) викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами; 3) скиди забруднюючих речовин у водні об'єкти; 4) розміщення відходів.

76. Об'єктом екологічного податку є: 1) обсяги та викиди забруднюючих речовин, які викидаються стаціонарними джерелами; 2) обсяги та викиди забруднюючих речовин, які скидаються у водні об'єкти; 3) обсяги та класи відходів, що розміщуються у спеціальних відведених місцях; 4) всі названі об'єкти.

77. Державний фонд охорони навколишнього природного середовища: 1) є складовою частиною Державного бюджету України; 2) належить до позабюджетних фондів; 3) є комерційним страховим фондом; 4) не є частиною Державного бюджету України.

78. Державний фонд охорони навколишнього природного середовища створено з метою: 1) фінансування природоохоронних заходів; 2) фінансування заходів, пов'язаних з раціональним використанням природних ресурсів; 3) фінансування заходів, пов'язаних із збереженням природних ресурсів; 4) для всього вище названого.

79. Надання підприємствам, установам і організаціям, а також громадянам податкових, кредитних та інших пільг здійснюється: 1) при відсутності порушень норм екологічного законодавства; 2) при впровадженні ними маловідходних, енерго- і ресурсозберігаючих технологій; 3) у випадку своєчасної і добровільної сплати ними екологічного податку; 4) у всіх названих випадках.

80. Документально оформлений системний незалежний процес оцінювання об'єкта, що включає збирання і об'єктивне оцінювання доказів для встановлення відповідності визначених видів діяльності, заходів, умов, системи управління навколишнім природним середовищем та інформації з цих питань вимогам законодавства України про охорону навколишнього природного середовища та іншим критеріям – це: 1) екологічна експертиза; 2) екологічний моніторинг; 3) екологічний контроль; 4) екологічний аудит.

81. Формами екологічного аудиту відповідно до Закону України «Про екологічний аудит» є: 1) внутрішній і зовнішній; 2) добровільний і обов'язковий; 3) державний і громадський; 4) основний і додатковий.

82. Вкажіть правильне твердження: 1) юридична відповідальність за порушення еколого-правових норм є самостійним видом юридичної відповідальності; 2) юридична відповідальність за порушення еколого-правових норм є підвидом адміністративної відповідальності; 3) юридична відповідальність за порушення еколого-правових норм є комплексним міжгалузевим інститутом; 4) юридична відповідальність за порушення еколого-правових норм не виділяється як самостійний інститут екологічного права.

83. Підставою юридичної відповідальності за порушення еколого-правових норм є: 1) злочини проти довкілля; 2) екологічні правопорушення; 3) порушення норм Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища»; 4) перевищення нормативів екологічної безпеки.

84. Відповідальність за екологічні правопорушення виконує: 1) охоронну функцію; 2) превентивну функцію; 3) каральну функцію; 4) всі названі функції.

85. Загальним об'єктом екологічного правопорушення є: 1) життя і здоров'я людей; 2) режим використання і охорони природних ресурсів; 3) екологічний правопорядок; 4) все вищеназване.

86. Ознакою екологічного правопорушення є: 1) екологічна спрямованість; 2) екологічний умисел; 3) екологічне діяння; 4) всі названі ознаки.

87. За ступенем заподіяння шкоди всі екологічні правопорушення поділяються на: 1) злочини і проступки; 2) злочини і адміністративні правопорушення; 3) злочини і делікти; 4) адміністративні, дисциплінарні і цивільні правопорушення.

88. Особливим інструментом обчислення шкоди, заподіяної природним об'єктам є: 1) тарифи; 2) такси; 3) збори; 4) платежі.

89. Такси, як форма відшкодування шкоди, заподіяної природним об'єктам, застосовуються при розрахунку розмірів відшкодування у випадку: 1) забруднення водою; 2) порушення правил використання і охорони надр; 3) незаконної рубки лісу; 4) у всіх названих випадках.

90. Працівники, винні у невиконанні чи неналежному виконанні своїх трудових обов'язків, пов'язаних із здійсненням природоохоронних заходів, підлягають 1) матеріальній відповідальності; 2) дисциплінарній відповідальності; 3) адміністративній відповідальності; 4) всім названим видам відповідальності.

91. Завчасно розрахована оцінка заподіяної шкоди природному об'єкту у кратному розмірі до неоподаткованого мінімуму доходів громадян, за якою визначається розмір відшкодування, називається: 1) такса; 2) платіж; 3) плата; 4) збір.

92. Елементом складу екологічного правопорушення виступає: 1) об'єктивна сторона; 2) екологічна спрямованість; 3) шкода довіллю та його компонентам; 4) вина.

93. Ознакою суб'єктивної сторони складу екологічного правопорушення є: 1) екологічний правопорядок; 2) навколишнє природне середовище; 3) вина у формі умислу чи необережності; 4) протиправність.

94. Відповідно до Кримінального кодексу України до кримінальних правопорушень проти довкілля відноситься: 1) проектування чи експлуатація споруд без систем захисту довкілля; 2) невжиття заходів щодо ліквідації наслідків екологічного забруднення; 3) приховування або перекручування відомостей про екологічний стан або захворюваність населення; 4) всі названі порушення.

95. Кримінальна відповідальність передбачена за: 1) незаконне видобування корисних копалин; 2) незаконне видобування корисних копалин загальнодержавного значення; 3) незаконне видобування корисних копалин, віднесених до стратегічно важливих запасів; 4) всі названі дії.

96. Стан навколишнього природного середовища, при якому забезпечується попередження погіршення екологічної обстановки та виникнення небезпеки для здоров'я людей, що гарантується здійсненням широкого комплексу взаємопов'язаних екологічних, політичних, економічних, технічних, організаційних, державно-правових та інших заходів – це: 1) охорона довкілля; 2) безпечне середовище; 3) екологічна безпека; 5) радіаційна безпека.

97. До охоронно-відновлювальних заходів забезпечення екологічної безпеки відносять: 1) встановлення норм максимального негативного впливу на довкілля; 2) створення системи органів запобігання виникненню надзвичайних ситуацій; 3) закріплення підстав і порядку визнання осіб потерпілими від впливу надзвичайних екологічних ситуацій; 4) ліцензування еколого-небезпечної діяльності.

98. Сукупність державно-правових засобів, спрямованих на регулювання діяльності, спроможної посилити рівень екологічної безпеки, попередження погіршення екологічної обстановки та виникнення небезпеки для населення і природних систем, локалізацію проявів екологічної небезпеки це: 1) екологічна безпека; 2) механізм забезпечення екологічної безпеки; 3) форми екологічної безпеки; 4) функції забезпечення екологічної безпеки.

99. Окрема місцевість України, на якій виникла надзвичайна екологічна ситуація визначається як: 1) зона екологічного лиха; 2) зона екологічної катастрофи; 3) зона надзвичайної екологічної ситуації; 4) зона підвищеної екологічної небезпеки.

100. Надзвичайна ситуація, при якій на окремій території сталися негативні зміни в навколишньому природному середовищі, що потребують застосування надзвичайних заходів з боку держави, називається: 1) надзвичайна природна ситуація; 2) надзвичайна екологічна ситуація; 3) зона підвищеної екологічної небезпеки; 4) зона екологічного лиха.

101. Указ Президента України про оголошення окремої місцевості зоною надзвичайної екологічної ситуації затверджується: 1) Радою національної безпеки і оборони України; 2) Кабінетом міністрів України; 3) Верховною Радою України протягом двох днів з дня звернення Президента України; 4) Верховною Радою України на черговій сесії.

102. Підставами для оголошення окремої місцевості зоною надзвичайної екологічної ситуації є: 1) значне перевищення гранично допустимих норм показників якості навколишнього

природного середовища; 2) виникнення реальної загрози життю та здоров'ю великої кількості людей внаслідок надмірного забруднення навколишнього природного середовища; 3) негативні зміни, що сталися в навколишньому природному середовищі на значній території і які неможливо усунути без застосування надзвичайних заходів з боку держави; 4) всі названі підстави.

103. Рішенням про встановлення правового режиму зони надзвичайної екологічної ситуації можуть встановлюватися обмеження на здійснення певних видів діяльності шляхом встановлення тимчасової заборони на: 1) будівництво та функціонування об'єктів, що становлять підвищену екологічну небезпеку; 2) застосування в господарській та іншій діяльності особливо небезпечних речовин засобів захисту рослин; 3) функціонування санаторно-курортних закладів; 4) всі названі види діяльності.

104. Дотримання норм, правил, стандартів та умов використання ядерних матеріалів, що забезпечують радіаційну безпеку це: 1) екологічна безпека; 2) радіаційна безпека; 3) ядерна безпека; 4) біобезпека.

105. Орган, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері безпеки використання ядерної енергії є: 1) Міністерство екології та природних ресурсів України; 2) Державна інспекція ядерного регулювання України; 3) Державний комітет ядерної безпеки України; 4) Міністерство ядерної та радіаційної безпеки України.

106. Дотримання допустимих меж радіаційного впливу на персонал, населення та навколишнє природне середовище, встановлених нормами, правилами та стандартами з безпеки – це: 1) екологічна безпека; 2) радіаційна безпека; 3) ядерна безпека; 4) біобезпека.

107. Рішення про розміщення, проектування, будівництво ядерних установок і об'єктів, призначених для поводження з радіоактивними відходами, які мають загальнодержавне значення, приймається: 1) Міндовкілля України; 2) Верховною Радою України; 3) Президентом України; 4) Кабінетом Міністрів України.

108. Що з перерахованого не віднесено до способів державного регулювання безпеки використання ядерної енергії: 1) нормування; 2) нагляд; 3) моніторинг; 4) дозвільна діяльність.

109. Стан середовища життєдіяльності людини, при якому відсутній негативний вплив його чинників (біологічних, хімічних, фізичних) на біологічну структуру і функцію людської особи в теперішньому і майбутніх поколіннях, а також відсутній незворотній негативний вплив на біологічні об'єкти природного середовища (біосферу) та сільськогосподарські рослини і тварини – це: 1) біобезпека; 2) радіаційна безпека; 3) екологічна безпека; 5) фізіобезпека.

110. Законом України «Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів» регулюється: 1) генетично-інженерна діяльність, що здійснюється у замкненій системі; 2) генетично-інженерна діяльність, що здійснюється у відкритій системі; 3) державна реєстрація ГМО; 4) всі названі види відносин.

111. Відповідно до ЗУ «Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів» забороняється промислове виробництво та введення в обіг ГМО, а також продукції, виробленої із застосуванням ГМО до: 1) видачі ліцензії; 2) до видачі сертифікату; 3) до їх державної реєстрації; 4) все назване правильно.

112. Дозвіл на вивільнення генетично модифікованих організмів у відкритій системі видає: 1) Міндовкілля України; 2) МОН України; 3) територіальні органи Міндовкілля України; 4) Державна інспекція поводження з генетично модифікованими організмами України.

113. Дозвіл на транзитне переміщення не зареєстрованих в Україні генетично модифікованих організмів видає: 1) Міндовкілля України; 2) МОН України; 3) територіальні органи Міндовкілля України; 4) Державна інспекція поводження з генетично модифікованими організмами України.

114. Відходи, щодо яких не встановлено власника або власник яких невідомий визнаються: 1) невідомими; 2) безхазяйними; 3) безгосподарними; 4) безхозними.

115. Відходи, що утворюються в процесі життя і діяльності людини в житлових та нежитлових будинках – це: 1) відходи як вторинна сировина; 2) промислові відходи; 3) комунальні відходи; 4) побутові відходи.

116. До операцій поводження з відходами належать: 1) контроль за відходами; 2) попередження утворення відходів; 3) розміщення відходів; 4) нагромадження відходів.

117. Зменшення чи усунення небезпечності відходів шляхом механічного, фізико-хімічного чи біологічного оброблення – це: 1) знешкодження відходів; 2) сортування відходів; 3) видалення відходів; 4) унебезпечення відходів.

118. Речовини або предмети, які видаляються, є наміри щодо їх видалення, або повинні бути видалені мають правий режим: 1) вторинної сировини; 2) відходів; 3) залишків продукції; 4) шкідливих речовин.

119. Фізична або юридична особа, яка відповідно до закону володіє, користується і розпоряджається відходами вважається: 1) виробником відходів; 2) користувачем відходів; 3) власником відходів; 4) зберігачем відходів.

120. До операцій поводження з відходами не належить: 1) контроль за відходами; 2) перевезення відходів; 3) розміщення відходів; 4) зберігання відходів.

121. Відходи, що мають такі фізичні, хімічні, біологічні чи інші небезпечні властивості, які створюють або можуть створити значну небезпеку для навколишнього природного середовища і здоров'я людини та які потребують спеціальних методів і засобів поводження з ними відносяться до: 1) небезпечних відходів; 2) особливо небезпечних відходів; 3) хімічних відходів; 4) промислових відходів.

122. Остаточне розміщення відходів при їх видаленні у спеціально відведених місцях чи на об'єктах таким чином, щоб довгостроковий шкідливий вплив відходів на навколишнє природне середовище та здоров'я людини не перевищував установлених нормативів – це: 1) захоронення відходів; 2) утилізація відходів; 3) розміщення відходів; 4) зберігання відходів.

123. Відходи, для утилізації та переробки яких в Україні існують відповідні технології та виробничо-технологічні або економічні передумови – це: 1) металобрухт; 2) промислові відходи; 3) відходи як вторинна сировина; 4) відходи виробництва.

124. Збирання відходів окремо залежно від їх виду, характеристики та складу у спосіб, що сприятиме їх подальшому обробленню – це: 1) роздільне збирання відходів; 2) сортування відходів; 3) видалення відходів; 4) розподіл відходів.

125. Вкажіть правильне твердження: 1) надра є виключною державною власністю і надаються тільки в користування; 2) надра є виключною власністю народу України і надаються тільки в користування; 3) надра є виключною власністю народу України і надаються тільки в користування на умовах оренди; 4) надра можуть перебувати в державній та комунальній власності.

126. Ділянки надр, що використовуються, так і ділянки надр, не залучені до використання, в тому числі континентального шельфу і виключної (морської) економічної зони утворюють: 1) Державний фонд надр; 2) надра України; 3) Державний фонд родовищ корисних копалин; 4) Державні запаси надр.

127. За своїм значенням корисні копалини поділяються на: 1) загальнопоширені і не загальнопоширені; 2) місцевого і загальнодержавного значення; 3) природні і техногенні; 4) промислові і місцеві.

128. Перелік корисних копалин загальнодержавного і місцевого значення затверджений: 1) Міндовкілля України; 2) Кабінетом Міністрів України; 3) Кодексом України про надр; 4) Державною геологічною службою.

129. За цільовим призначенням видом користування надрами є: 1) постійне користування; 2) користування корисними копалинами місцевого значення; 3) користування корисними копалинами землевласниками на своїх земельних ділянках; 4) створення геологічних територій та об'єктів, що мають важливе наукове, оздоровче, культурне значення.

130. З метою одержання даних про геологічну будову надр, процеси, які відбуваються в них, виявлення і оцінки корисних копалин, вивчення закономірностей їх формування і

розміщення здійснюється: 1) екологічна експертиза запасів корисних копалин; 2) геологічне дослідження корисних копалин; 3) геологічне вивчення надр; 4) аналіз будови та структури надр.

131. Стороною угод про розподіл продукції виступає: 1) Міндовкілля України; 2) держава в особі Кабінету Міністрів України; 3) держава в особі Міжвідомчої комісії; 4) Державна служба геології та надр України.

132. За загальним правилом, укладенню угоди про розподіл продукції передують проведення: 1) конкурсу; 2) аукціону; 3) торгів; 4) всього вище перерахованого.

133. Дозвіл на користування надрами для видобування корисних копалин надається: 1) Міндовкілля України; 2) Державною службою з питань праці; 3) Державною службою геології та надр України; 4) Державним комітетом України по геології та використанню надр.

134. Гірничі відводи для розробки родовищ корисних копалин місцевого значення надаються: 1) Державною службою з питань праці України; 2) обласними державними адміністраціями; 3) обласними радами; 4) територіальними органами Держпраці.

135. Без надання гірничого відводу здійснюється: 1) розробка родовищ корисних копалин місцевого значення; 2) розробка родовищ корисних копалин загальнодержавного значення; 3) розробка родовищ торфу; 4) всі названі види користування.

136. Для видобування корисних копалин місцевого значення на своїх земельних ділянках землевласники чи землекористувачі: 1) повинні мати дозвіл і акт гірничого відводу; 2) повинні мати тільки дозвіл; 3) повинні мати тільки акт гірничого відводу; 4) можуть здійснювати користування без дозволу та гірничого відводу.

137. З метою запобігання негативним демографічним, соціальним та екологічним наслідкам інтенсивного видобутку корисних копалин установлюються: 1) ліцензії на видобування корисних копалин; 2) заборона на видобування визначених видів корисних копалин; 3) квоти на видобуток окремих видів корисних копалин; 4) всі названі обмеження.

138. Функції здійснення державного геологічного контролю в Україні покладені на: 1) Державний комітет України по геології і використанню надр; 2) Державну службу геології та надр України; 3) Державну геологічну службу України; 4) Державну екологічну інспекцію України.

139. Незаконне видобування корисних копалин загальнодержавного значення тягне за собою: 1) адміністративну відповідальність; 2) кримінальну відповідальність; 3) адміністративну і кримінальну відповідальність; 4) надрову відповідальність.

140. Ділянка лісового фонду України, виділена для ведення лісового господарства та використання лісових ресурсів без вилучення її у власника землі або землекористувача – це: 1) земельна лісова ділянка; 2) земельна ділянка лісового фонду; 3) лісова ділянка; 4) ділянка земель лісогосподарського призначення.

141. До лісового фонду України належать: 1) всі ліси державної власності; 2) всі ліси державної і комунальної власності; 3) ліси всіх форм власності; 4) ліси першої категорії.

142. До лісового фонду України не належать: 1) ліси приватної власності; 2) захисні насадження вздовж автомобільних шляхів; 3) зелені насадження в межах населених пунктів; 4) ліси природних заповідників.

143. Всі ліси в Україні поділяються на: 1) дві групи; 2) чотири категорії; 3) три групи; 4) п'ять категорій.

144. Якої категорії лісів не існує? 1) лінійні ліси; 2) експлуатаційні ліси; 3) рекреаційно-оздоровчі ліси; 4) захисні ліси.

145. Підставами набуття права приватної власності на ліси є: 1) набуття безоплатно чи за плату лісові ділянки у складі селянських, фермерських та інших господарств загальною площею до 5 га; 2) створення лісів на набутих ними у власність земельних ділянках деградованих та малопродуктивних угідь; 3) створення лісів на належних їм на праві власності земельних ділянках; 4) всі перераховані підстави.

146. Документом, що посвідчує право приватної власності на ліси є: 1) лісовий квиток; 2) державний акт на право власності на ліс; 3) державний акт на право власності на землю; 4) рішення органу державної влади чи місцевого самоврядування.

147. У відносинах постійного користування лісами користувачами виступають: 1) фізичні та юридичні особи; 2) спеціалізовані державні чи комунальні лісгосподарські підприємства; 3) приватні, державні та комунальні лісгосподарські підприємства; 4) будь-які підприємства, установи, організації.

148. Короткострокове тимчасове користування лісами здійснюється для: 1) ведення лісового господарства; 2) потреб мисливського господарства; 3) для здійснення рубок головного користування; 4) для заготівлі другорядних лісових матеріалів, побічних лісокористувань.

149. У постійне користування ліси надаються для: 1) ведення лісового господарства; 2) для потреб мисливського господарства, культурно-оздоровчих, рекреаційних, спортивних, туристичних і освітньо-виховних цілей; 3) спеціального лісокористування; 4) для визначених в дозволі потреб.

150. Короткострокове тимчасове користування лісами здійснюється на підставі: 1) спеціального дозволу, що видається власником лісів, постійним лісокористувачем; 2) державного акту на право користування лісом; 3) державного акту на право тимчасового користування земельною ділянкою; 4) договору між власником і користувачем.

151. До заготівлі другорядних лісових матеріалів не належить: 1) заготівля живиці; 2) заготівля пнів; 3) заготівля кори; 4) заготівля очерету.

152. Лісовий квиток видається на: 1) заготівлю другорядних лісових матеріалів; 2) здійснення побічних лісових користувань; 3) використання корисних властивостей лісів на умовах короткострокового тимчасового користування; 4) всі перераховані види користування.

153. Лісорозведення здійснюється на: 1) землях, не вкритих лісовою рослинністю; 2) низькопродуктивних та непридатних для використання в сільському господарстві землях (яри, балки, піски тощо); 3) землях сільськогосподарського призначення, виділених для створення полезахисних лісових смуг та інших захисних насаджень; 4) всіх названих вище ділянках земель.

154. Відшкодування шкоди, заподіяної незаконною рубкою лісу здійснюється: 1) в загальному цивільно-правовому порядку; 2) шляхом вилучення незаконно добутої деревини або стягнення її ринкової ціни; 3) на підставі встановлених в законодавстві такс; 4) всіма вказаними способами.

155. Водний фонд України складають: 1) водні об'єкти державної власності; 2) всі річки і моря; 3) всі води на території України; 4) водні об'єкти загальнодержавного значення.

156. До складу водного фонду України входять: 1) природні водойми; 2) штучні водойми; 3) підземні води; 4) всі названі води.

157. До водних об'єктів загальнодержавного значення відносяться: 1) водні об'єкти в межах природно-заповідного фонду загальнодержавного значення; 2) внутрішні морські води; 3) територіальне море; 4) всі названі об'єкти.

158. Перелік водних об'єктів, віднесених до категорії лікувальних затверджений: 1) Верховною Радою України; 2) Міністерством охорони здоров'я України; 3) Кабінетом Міністрів України; 4) Міністерством захисту довкілля та природних ресурсів України.

159. До водних об'єктів загальнодержавного значення не відносяться: 1) водні об'єкти в межах природно-заповідного фонду загальнодержавного значення; 2) підземні води, які не можуть бути джерелом централізованого водопостачання; 3) внутрішні морські води; 4) територіальне море.

160. Пріоритетним в системі видів водокористування є: 1) водокористування у лікувально-оздоровчих цілях; 2) водокористування для задоволення питних та господарсько-побутових потреб населення; 3) водокористування для потреб сільського господарства; 4) водокористування з метою риборозведення та потреб рибного господарства.

161. Спеціальне водокористування – це: 1) пропуск води через гідровузли (крім гідроенергетичних); 2) забір води з водних об'єктів із застосуванням споруд або технічних пристроїв; 3) видобування корисних копалин і водних рослин; 4) прокладання трубопроводів і кабелів.

162. Не належать до спеціального водокористування: 1) пропуск води через гідровузли (крім гідроенергетичних); 2) подача води водокористувачам у маловодні регіони; 3) виконання будівельних, днопоглиблювальних і вибухових робіт; 4) всіх вище названих видів діяльності.

163. Водокористування, яке здійснюється водокористувачами із використанням власних водозабірних споруд та відповідного обладнання для забору води називається: 1) первинним водокористуванням; 2) відособленим водокористуванням; 3) загальним водокористуванням; 4) господарським водокористуванням.

164. Дозвіл на спеціальне водокористування у разі використання води водних об'єктів загальнодержавного значення видається: 1) державними органами охорони навколишнього природного середовища; 2) територіальними органами центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері розвитку водного господарства; 3) обласними радами; 4) обласними державними адміністраціями.

165. Погодження дозволу на спеціальне водокористування, в разі використання водних об'єктів віднесених до категорії лікувальних, здійснюється: 1) Кабінетом Міністрів України; 2) державними органами охорони здоров'я; 3) державними органами охорони навколишнього природного середовища; 4) Державним агентством курортної справи.

166. У користування на умовах оренди водні об'єкти можуть надаватися водокористувачам лише для: 1) рибогосподарських потреб; 2) виконання будівельних, днопоглиблювальних і вибухових робіт; 3) забору води для задоволення питних потреб; 4) прокладання трубопроводів і кабелів.

167. Відносини оренди водних об'єктів регулюються: 1) Земельним кодексом України; 2) Законом «Про оренду водних об'єктів»; 3) Водним кодексом України; 4) Законом «Про води в Україні».

168. Для створення сприятливого режиму водних об'єктів, попередження їх забруднення, засмічення і вичерпання, знищення навколоводних рослин і тварин, а також зменшення коливань стоку вздовж річок, морів та навколо озер, водосховищ і інших водойм встановлюються: 1) водоохоронні зони; 2) берегові смуги; 3) смуги відведення; 4) всі названі види територій.

169. Для великих річок ширина прибережної захисної смуги становить: 1) 50 метрів; 2) 100 метрів; 3) 150 метрів; 4) 200 метрів.

170. Частина водоохоронної зони відповідної ширини вздовж річки, моря, навколо водойм, на якій встановлено більш суворий режим господарської діяльності, ніж на решті території водоохоронної зони називається: 1) смуга відведення; 2) особливо охоронювана зона; 3) прибережна захисна смуга; 4) берегова смуга.

171. На судноплавних водних шляхах за межами міських поселень для проведення робіт, пов'язаних з судноплаванням, встановлюються: 1) водоохоронні зони; 2) берегові смуги; 3) смуги відведення; 4) прибережні захисні смуги.

172. Скидання у водні об'єкти виробничих, побутових, радіоактивних та інших видів відходів і сміття: 1) дозволяється з суворим дотриманням екологічних нормативів; 2) дозволяється в межах лімітів, встановлених в дозволі; 3) забороняється; 4) дозволяється за межами населених пунктів.

173. Систематизований звід відомостей про поверхневі, підземні, внутрішні морські води та територіальне море; обсяги, режим, якість і використання вод; водокористувачів – це: 1) державний моніторинг вод; 2) державний водний кадастр; 3) державний фонд вод; 4) зведений водний баланс.

174. До об'єктів тваринного світу відповідно до Закону України «Про тваринний світ» не належать: 1) дикі тварини; 2) частини диких тварин; 3) продукти життєдіяльності диких тварин; 4) залишки викопних тварин.

175. До об'єктів тваринного світу відповідно до Закону України «Про тваринний світ» належать: 1) тільки дикі тварини, що перебувають у стані природної волі; 2) дикі тварини, що перебувають у стані природної волі чи утримуються в напіввільних умовах; 3) дикі тварини, що перебувають у стані природної волі, утримуються в напіввільних умовах чи в неволі; 4) всі види тварин на всіх етапах їхнього розвитку та незалежно від умов існування.

176. Відповідно до Закону України «Про тваринний світ» об'єкти тваринного світу в Україні можуть перебувати: 1) виключно в державній власності; 2) в державній та комунальній власності; 3) державній, комунальній та приватній власності; 4) державній, колективній та приватній власності.

177. Під охороною держави знаходяться об'єкти тваринного світу: 1) які віднесені до об'єктів загальнодержавного значення; 2) відповідно до визначеного Кабінетом Міністрів України переліку; 3) які знаходяться в державній власності; 4) незалежно від власності на них.

178. Охороні відповідно до Закону України «Про тваринний світ» підлягають: 1) об'єкти тваринного світу; 2) шляхи міграції тварин; 3) території, що є середовищем їх існування; 4) всі названі об'єкти.

179. Право приватної власності на об'єкти тваринного світу за наявності відповідних підстав може бути припинено: 1) в судовому порядку; 2) органами природоохоронної прокуратури; 3) за рішенням Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України; 4) за рішенням Державного агентства лісових ресурсів України.

180. Умовами здійснення загального використання об'єктів тваринного світу є: 1) безоплатний характер; 2) направленість на задоволення життєво необхідних потреб; 3) відсутність вилучення об'єктів тваринного світу з природного середовища (за винятком спортивного та любительського рибальства); 4) всі названі умови.

181. До загального використання об'єктів тваринного світу належать: 1) мисливство; 2) любительське і спортивне рибальство; 3) промислове рибальство; 4) добування морських ссавців.

182. До загального використання об'єктів тваринного світу не належать: 1) любительське і спортивне рибальство; 2) використання корисних властивостей життєдіяльності тварин; 3) добування диких тварин з метою їх утримання і розведення в неволі; 4) використання об'єктів тваринного світу в наукових, культурно-освітніх, виховних та естетичних цілях.

183. Вид спеціального використання тваринного світу шляхом добування мисливських тварин, що перебувають у стані природної волі або утримуються в напіввільних умовах у межах мисливських угідь – це: 1) полювання; 2) добування диких тварин; 3) мисливство; 4) спеціальне використання диких тварин.

184. Добування водних біоресурсів у рибогосподарських водних об'єктах визначається як: 1) рибництво; 2) рибальство; 3) любительське рибальство; 4) промислове рибальство.

185. Видами рибальства відповідно до Закону України «Про тваринний світ» є: 1) промислове рибальство; 2) любительське рибальство; 3) спортивне рибальство; 4) всі названі види.

186. Любительське і спортивне рибальство: 1) є платним; 2) здійснюється в усіх випадках безоплатно; 3) плата стягується за понаднормовий вилов риби; 4) може здійснюватися безоплатно і при певних умовах за плату.

187. Дії людини, спрямовані на вистежування, переслідування з метою добування і саме добування (відстріл, відлов) мисливських тварин, що перебувають у стані природної волі або утримуються в напіввільних умовах визначаються як: 1) мисливство; 2) добування мисливських тварин; 3) полювання; 4) спеціальне використання об'єктів тваринного світу.

188. Дикі звірі та птахи, що можуть бути об'єктами полювання визначаються як: 1) об'єкти тваринного світу; 2) об'єкти використання тваринного світу; 3) мисливські тварини; 4) об'єкти полювання.

189. Дозволами на добування мисливських тварин є: 1) мисливський квиток; 2) відстрільна картка; 3) ліцензія і відстрільна картка; 4) жоден з названих документів.

190. Відстрільні карти видаються: 1) обласними радами за погодженням з органами лісового господарства; 2) державними органами лісового господарства; 3) державними

органами охорони навколишнього природного середовища; 4) користувачами мисливських угідь.

191. Офіційний державний документ, в якому зведено відомості про сучасний стан рідкісних, таких, що перебувають під загрозою зникнення, та типових природних рослинних угруповань, які підлягають охороні – це: 1) Червона книга України; 2) Зелена книга України; 3) державний кадастр рослинного світу; 4) державний фонд особливо охоронюваних об'єктів.

192. Рішення про занесення видів тваринного і рослинного світу до Червоної книги України приймається: 1) Мінагрополітики України; 2) Кабінетом Міністрів України; 3) Міндовкілля України; 4) Верховною Радою України.

193. Законом України «Про охорону атмосферного повітря» регулюються: відносини: 1) загального використання атмосферного повітря; 2) загальне і спеціальне використання атмосферного повітря; 3) особливості використання атмосферного повітря в окремих технологічних процесах; 4) відносини використання атмосферного повітря ним не регулюються.

194. Життєво важливий компонент навколишнього природного середовища, який являє собою природну суміш газів, що знаходиться за межами жилих, виробничих та інших приміщень визначається законодавством як: 1) повітряний простір; 2) повітря; 3) атмосферне повітря; 4) атмосфера.

195. Діяльність, що проводиться з метою встановлення комплексу обов'язкових норм, правил, вимог до охорони атмосферного повітря від забруднення та забезпечення екологічної безпеки, – це: 1) лімітування в галузі охорони атмосферного повітря; 2) стандартизація і нормування в галузі охорони атмосферного повітря; 3) ліцензування в галузі охорони атмосферного повітря; 4) регулювання в галузі охорони атмосферного повітря.

196. В системі нормативів у галузі охорони атмосферного повітря відсутній такий вид нормативів як: 1) нормативи екологічної безпеки атмосферного повітря; 2) нормативи гранично допустимих скидів забруднюючих речовин стаціонарних джерел; 3) нормативи гранично допустимого впливу фізичних та біологічних факторів стаціонарних джерел; 4) технологічні нормативи допустимого викиду забруднюючих речовин.

197. До нормативів екологічної безпеки атмосферного повітря належать: 1) нормативи гранично допустимих викидів забруднюючих речовин стаціонарних джерел; 2) нормативи гранично допустимого впливу фізичних та біологічних факторів стаціонарних джерел; 3) гранично допустимі рівні впливу акустичного, електромагнітного, іонізуючого та інших фізичних факторів і біологічного впливу на стан атмосферного повітря населених пунктів; 4) технологічні нормативи допустимого викиду забруднюючих речовин.

198. Група нормативів, дотримання яких запобігає виникненню небезпеки для здоров'я людини та стану навколишнього природного середовища від впливу шкідливих чинників атмосферного повітря, називаються: 1) нормативи екологічної безпеки атмосферного повітря; 2) нормативи гранично допустимих викидів забруднюючих речовин стаціонарних джерел; 3) нормативи гранично допустимого впливу фізичних та біологічних факторів стаціонарних джерел; 4) технологічні нормативи допустимого викиду забруднюючих речовин.

199. Більш суворі нормативи екологічної безпеки атмосферного повітря можуть встановлюватися: 1) для територій та об'єктів природно-заповідного фонду; 2) для курортних, лікувально-оздоровчих, рекреаційних та інших окремих районів; 3) для промислово насичених територій; 4) нормативи є однаковими на всій території і не можуть відрізнятися.

200. Державному обліку в галузі охорони атмосферного повітря підлягають: 1) об'єкти, які справляють або можуть справити шкідливий вплив на здоров'я людей та на стан атмосферного повітря; 2) види та обсяги забруднюючих речовин, що викидаються в атмосферне повітря; 3) види і ступені впливу фізичних та біологічних факторів на стан атмосферного повітря; 4) всі вище названі елементи.

201. Діяльність, що проводиться з метою отримання, збирання, оброблення, збереження та аналізу інформації про викиди забруднюючих речовин та рівень забруднення атмосферного повітря, оцінки та прогнозування його змін і ступеня небезпечності та розроблення науково

обґрунтованих рекомендацій для прийняття рішень у галузі охорони атмосферного повітря називається: 1) облік в галузі охорони атмосферного повітря; 2) моніторинг в галузі охорони атмосферного повітря; 3) інформування в галузі охорони атмосферного повітря; 4) кадастр атмосферного повітря.

202. Яка з названих функцій управління в галузі охорони атмосферного повітря не здійснюється: 1) моніторинг в галузі охорони атмосферного повітря; 2) видача дозволів в галузі охорони атмосферного повітря; 3) облік в галузі охорони атмосферного повітря; 4) ведення кадастру атмосферного повітря.

203. Відповідно до Закону України «Про охорону атмосферного повітря» система заходів, пов'язаних із збереженням, поліпшенням та відновленням стану атмосферного повітря, запобіганням та зниженням рівня його забруднення та впливу на нього хімічних сполук, фізичних та біологічних факторів визначається як: 1) охорона атмосферного повітря; 2) захист атмосферного повітря; 3) збереження атмосферного повітря; 4) відновлення стану атмосферного повітря.

204. Змінення складу і властивостей атмосферного повітря в результаті надходження або утворення в ньому фізичних, біологічних факторів і (або) хімічних сполук, що можуть несприятливо впливати на здоров'я людини та стан навколишнього природного середовища, визначається як: 1) забруднення атмосферного повітря; 2) засмічення атмосферного повітря; 3) виснаження атмосферного повітря; 4) шкідливий вплив на атмосферне повітря.

205. Відповідно до Закону України «Про охорону атмосферного повітря» проектування, виробництво та експлуатація транспортних та інших пересувних засобів і установок, вміст забруднюючих речовин у відпрацьованих газах яких перевищує нормативи або рівні впливу фізичних факторів: 1) дозволяється при умові поетапного зниження викидів; 2) забороняється; 3) дозволяється при наявності спеціального дозволу, виданого органами Мін природи України; 4) не регулюється законодавством.

206. Функціональна територія між промисловим підприємством або іншим виробничим об'єктом, що є джерелом надходження шкідливих чинників в навколишнє середовище, і найближчою житловою забудовою, яка створюється для зменшення залишкового впливу цих факторів до рівня гігієнічних нормативів з метою захисту населення від їх несприятливого впливу називається: 1) охоронною зоною; 2) захисною територією; 3) санітарно-гігієнічною зоною; 4) санітарно-захисною зоною.

207. До складових структурних елементів екологічної мережі України включаються: 1) історико-культурні заповідники; 2) меморіальні парки; 3) полезахисні лісові смуги; 4) всі названі об'єкти.

208. Збереження найбільш цінних і типових для даного регіону компонентів ландшафтного та біорізноманіття здійснюється в межах: 1) охоронюваних територій екомережі; 2) сполучних територій екомережі; 3) ключових територій екомережі; 4) базових територій екомережі.

209. Території навколо ключових територій екомережі, які запобігають негативному впливу господарської діяльності на суміжних територіях називаються: 1) сполучні території; 2) буферні території; 3) захисні території; 4) відновлювані території.

210. В склад природно-заповідного фонду України не включаються: 1) національні природні парки; 2) пам'ятки природи; 3) оздоровчі зони; 4) заповідні урочища.

211. До штучно-створених територій та об'єктів природно-заповідного фонду України належать: 1) заказники; 2) біосферні заповідники; 3) ботанічні сади; 4) заповідні урочища.

212. До природних територій та об'єктів природно-заповідного фонду України не належать: 1) заказники; 2) заповідні урочища; 3) зоологічні парки; 4) національні природні парки.

213. До природних територій природно-заповідного фонду України належать: 1) регіональні ландшафтні парки; 2) дендрологічні парки; 3) зоологічні парки; 4) парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва.

214. Території та об'єкти природно-заповідного фонду можуть використовуватися: 1) у науково-дослідних цілях; 2) у природоохоронних цілях; 3) у рекреаційних цілях; 4) у всіх названих цілях.

215. Спеціально уповноваженим органом державного управління в галузі організації, охорони та використання природно-заповідного фонду є: 1) центральний орган виконавчої влади в галузі захисту довкілля та природних ресурсів; 2) центральний орган виконавчої влади з питань лісового господарства; 3) центральний орган виконавчої влади з питань охорони здоров'я; 4) всі названі органи.

216. На території природних заповідників забороняється: 1) усі види лісокористування; 2) влаштування місць відпочинку населення; 3) проїзд і прохід сторонніх осіб; 4) всі названі види діяльності.

217. Складова територія біосферного заповідника, правовий режим якої визначений відповідно до вимог, встановлених для природних заповідників, називається: 1) природною зоною; 2) заповідною зоною; 3) особливо охоронюваною зоною; 4) охоронною зоною.

218. Окремі унікальні природні утворення, що мають особливе природоохоронне, наукове, естетичне і пізнавальне значення, з метою збереження їх у природному стані оголошуються: 1) заказниками; 2) пам'ятками природи; 3) заповідними урочищами; 4) дендрологічними парками.

219. Виключно у власності Українського народу перебувають: 1) ботанічні сади; 3) зоологічні парки; 3) біосферні заповідники; 4) території природних заповідників.

220. Рішення про створення національних природних парків приймається: 1) Міндовкілля України; 2) Президентом України; 3) Кабінетом Міністрів України; 4) Державною службою заповідної справи України.

221. Рішення про організацію чи оголошення територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення приймається: 1) Міндовкілля України; 2) Президентом України; 3) обласними радами; 4) обласними державними адміністраціями.

Навчальне електронне видання

КОБЕЦЬКА Надія Романівна

**ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО УКРАЇНИ:
МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ І ЗАВДАННЯ
для самостійної роботи
студентів заочної форми навчання
ОП «Право» спеціальності 081: Право**

Видання в авторській редакції

Головний редактор – *Василь Головчак*
Комп'ютерна верстка – *Віра Яремко*

Підп. до друку 4.11.2022. Формат 60x84/8.
Гарнітура "Times New Roman". Ум. друк. арк. 5,5.

Видавець
Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника
76018, м. Івано-Франківськ, вул. С. Бандери, 1,
тел. 75–13-08, e-mail: vdvcit@pnu.edu.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 7616 від 26.05.2022